



LAUREA

AMMATTIKORKEAKOULU

Yhdessä enemmän

Monikulttuurinen kasvatuskumppanuus -monikulttuuristen perheiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa

Hamani-Moilanen, Hannah

2014 Hyvinkää

Laurea-ammattikorkeakoulu
Hyvinkää

Monikulttuurinen kasvatuskumppanuus
-monikulttuuristen perheiden kokemuksia
kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa

Hannah Hamani-Moilanen
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Lokakuu, 2014

Hannah Hamani-Moilanen

Monikulttuurinen kasvatuskumppanuus - monikulttuuristen perheiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta varhaiskasvatuksessa

Vuosi 2014 Sivumäärä 52

Opinnäytetyön tavoitteena on tutkia monikulttuuristen perheiden kokemuksia kasvatuskumppanuudesta ja sitä ohjaavien neljän periaatteen toteutumisesta. Kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta ovat kuuleminen, kunnioitus, dialogisuus sekä luottamus. Monikulttuurisilla perheillä tässä opinnäytetyössä tarkoitetaan perheitä, joissa joko toinen vanhemmista tai molemmat vanhemmat ovat kotoisin muualta kuin Suomesta. Opinnäytetyö on toteutettu yhdessä Järvenpään kaupungin sekä Järvenpään kaupungin kahden päiväkodin kanssa. Työn tarkoituksena on antaa Järvenpään varhaiskasvatukselle tietoa monikulttuuristen perheiden kasvatuskumppanuuskokemuksista sekä kehittämissuunnitelmia, joita kaupunki voi käyttää varhaiskasvatustoimintansa suunnittelussa.

Opinnäytetyö on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, jossa tutkimusmenetelmänä on käytetty puolistrukturoitua teemahaastattelua. Sisältö on analysoitu käyttäen teorialähtöistä sisällönanalyysia. Haastattelut on toteutettu suomen- ja englanninkielillä, ja niiden toteutumisajankohta oli keväällä 2014. Tutkimukseen osallistui kolme monikulttuurista perhettä, ja kokemusten lisäksi heitä haastateltiin tavoitteena saada kehittämissuunnitelmia varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuuteen.

Tutkimuksen mukaan perheet ovat kokeneet kasvatuskumppanuuden toteutuneen hyvin. Suurimmaksi osaksi myös jokainen neljästä periaatteesta on myös toteutunut hyvin. Suurin yhteinen tekijä kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutumisesta on välittynyt perheille lapsen hyvinvoinnin kautta. Jokaisen haastattelemani perheen lapsi on mielellään päivähoitossa ja voi siellä hyvin. Näin ollen perheet ovat tyytyväisiä kasvatuskumppanuuteen ammattikasvattajien kanssa ja kokevat itsensä kuulluiksi ja kunnioitetuiksi sekä luottavat päivähoiton kasvatushenkilökuntaan.

Hannah Hamani-Moilanen

Multicultural educational partnership - multicultural families' experiences about educational partnership in early childhood education

Year	2014	Pages	52
------	------	-------	----

The aim of this thesis is to find out multicultural families' experiences on the educational partnership and its four principles. The four principles of the above mentioned educational partnership are hearing, respect, dialogue and trust. In this thesis, the multicultural families mean families, who have come from abroad to Finland or who have at least one non-Finnish parent. The thesis has been made in co-operation with the city of Järvenpää and two of its daycare centers. The meaning of this thesis is to provide information on the experiences that multicultural families have on the educational partnership. I hope that this thesis will also be helpful for the city of Järvenpää by giving some development perspectives which can be used in the further planning of the early childhood education.

This thesis is a qualitative research having a semi-structured theme interview as the research method. The content has been analyzed by using the theory-based content analysis. In the interviews I used Finnish and English languages, and the interviews took place during spring 2014. Three multicultural families took part in the research. I interviewed them to find out their experiences and to find some development perspectives as to the educational partnership of the early childhood education.

According to this research, the families have experienced a good educational partnership. Mostly the families feel that all of the four principles are well realized. The main reason why the families feel that the educational partnership is good is the welfare of the child. Every interviewed family expressed that their child enjoys his or her time in the daycare center. The families are happy with the educational partnership between them and the daycare professionals and they feel that they are being heard and respected, and they trust the educators.

Education, educational partnership, early childhood education, co-operation

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Tausta ja tarve	7
3	Monikulttuurisuus ja monikulttuurinen perhe.....	9
4	Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa	10
4.1	Yhteistyö ja lapsen hyvinvointi	10
4.2	Viestintä ja kasvatustilapiiri	11
4.3	Kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä periaatetta.....	11
5	Kasvatuskumppanuutta rakentamassa: tutustumiskäynnit ja aloituskeskustelu.....	14
5.1	Lapsen ja perheen kohtaaminen arjessa	16
5.2	Kasvatuskeskustelujen merkitys päivähoitossa	17
5.3	Kulttuurilisa varhaiskasvatuksessa	18
6	Varhaiskasvattajien kulttuurinen kompetenssi	19
7	Tutkimuskysymykset opinnäytetyössäni.....	20
7.1	Tutkimusmenetelmät ja tutkimusprosessi	21
7.2	Laadullisen tutkimuksen menetelmänä teemahaastattelu	22
7.3	Teemahaastattelu opinnäytetyössäni.....	23
7.4	Sisällönanalyysi	23
8	Tutkimuksen luotettavuus	25
9	Laadullisen tutkimuksen eettisyys	27
10	Tulokset.....	28
10.1	Luottamus	28
10.2	Kuuleminen ja kunnioitus.....	32
10.3	Dialogisuus.....	35
10.4	Kasvatuskumppanuuden kehittäminen	37
11	Tutkimustulosten yhteenveto.....	38
12	Pohdinta	41
	Lähteet	44
	Taulukot	46
	Liitteet.....	47

1 Johdanto

Opinnäytetyöni oli tutkimus, jossa selvitin teemahaastattelua ja puolistrukturoitua haastattelumenetelmää käyttämällä monikulttuuristen perheiden kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta varhaiskasvatuksessa. Toteutin työni Järvenpään kaupungin päiväkodissa. Tutkimusaiheeni tarve on noussut yhteistyössä Järvenpään kaupungin työntekijöiden kanssa. Olen tehnyt yhteistyötä Järvenpään kaupungin maahanmuuttotyön erityisasiantuntijan sekä suomi toisena kielenä -lastentarhanopettajan kanssa. Mukana yhteistyössä ovat myös Järvenpään kaupungin varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija sekä Jampan päiväkodin johtaja. Kaupungin varhaiskasvatuksen erityisasiantuntija auttoi minua työssäni muun muassa tarvittavan tutkimusluvan saamisessa (liite 1).

Kasvatuskumppanuus on laaja käsite, joten olen opinnäytetyössäni rajannut sen monikulttuuriseen kasvatuskumppanuuteen tarkastellen vuorovaikutusta perheiden ja henkilöstön välillä päivähoitoa aloittaessa ja päivähoiton arjessa. Opinnäytetyöni on tutkimustyö, jossa tutkimus on laadullista, ja perustuu monikulttuuristen perheiden kokemuksiin, ajatuksiin sekä mielipiteisiin. Päivähoidon aloitukseen liittyvät muun muassa perheeseen tutustuminen, aloituskeskustelu sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen yhdessä vanhempien ja lapsen kanssa. Päivähoidon arkeen liittyvät muun muassa eri asioista informoiminen sekä arjen kohtaaminen vanhemman ja kasvattajan välillä. Tutkimukseni pohjautuu kasvatuskumppanuutta ohjaaviin periaatteisiin luottamuksesta, dialogisuudesta, kunnioituksesta sekä kuulemisesta (Kaskela & Kekkonen 2006, 32-40). Kaikki nämä neljä periaatetta ovat kasvatuskumppanuuden ytimessä, ja työssäni tutkin niiden toteutumista päivähoiton alussa ja arjessa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa monikulttuurisuus on jo normaalia arkea varhaiskasvatuksessa, etenkin pääkaupunkiseudulla (Pernaa 2014). Puhuttaessa monikulttuurisuuden tukemisen merkityksestä varhaiskasvatuksessa on hyvä tietää, että noin kahdeksan prosenttia maamme alaikäisestä väestöstä on lapsia, joiden toinen vanhempi ei ole syntynyt Suomessa. Tämä tarkoittaa noin 87 000 alaikäistä lasta. (Kahden kulttuurin perheille 2014.) Tämä lukumäärä kattaa kaikki alaikäiset eikä ainoastaan tällä hetkellä varhaiskasvatuksen piirissä olevat lapset, mutta määrällisesti luku on silti suuri. On siis syytä kiinnittää entistäkin tarkempaa huomiota, jotta kasvatuskumppanuus mahdollistuu myös monikulttuurisissa perheissä tasa-arvoisesti ja laadukkaasti.

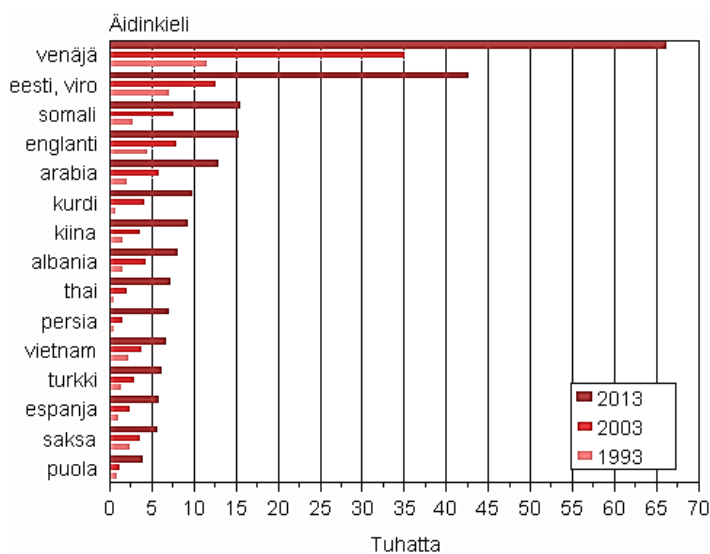
Puhuttu kieli vaikuttaa moneen tärkeään asiaan. Kieli vaikuttaa myös kasvatuskumppanuussuhteeseen sekä lapsen päivähoiton arkeen. Kieli on usein myös ensimmäisiä asioita, joiden eroavaisuudet tulevat kohtaamisissa esille. Kieli vaikuttaa niin vanhempien kanssa tehtävään kommunikointiin kuin lasten kanssa vuorovaikutukseen. Varhaiskasvattajilla tulee olla kompetenssia tiedostaa keinoja, joilla toimia silloin, kun yhteistä kieltä ei välttämättä ole, jotta

kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta pääsevät kehittymään. Tulkki on yksi mahdollisuus kumppanuussuhteen laadukkaalle käynnistämiseksi, mutta tulkin läsnäolo ei ole aina mahdollista. Kasvattajien tulee olla valmiita ilmaisemaan asiansa myös muilla kielillä tai selkokielellä, kuvia apuna käyttäen. (Pernaa 2014.) Näin myös kasvatuskumppanuus pääsee rakentumaan pikkuhiljaa vanhempien ja kasvattajien välille.

2 Tausta ja tarve

Suomen valtio on linjannut monikulttuurisuuden muun muassa perustuslailla 11.6.1999/731 sekä lailla 1386/2010 kotoutumisen edistämisestä. Perustuslaki säätää muun muassa esimerkiksi romanien kielellisten ja kulttuurillisten oikeuksien turvaamisen. Myös ruotsin- ja saamenkielisten oikeuksista omaan kieleen ja kulttuuriin on Suomen valtio säätänyt edellä mainitulla perustuslailla. Perustuslaki turvaa jokaiselle oikeuden käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisasiassa omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia. Julkisen vallan on huolehdittava maan suomen- ja ruotsinkielisen väestön sivistyksellisistä ja yhteiskunnallisista tarpeista samoin perustein. Myös saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. (Suomen perustuslaki 11.6.1999/731:2:17.) Saamelaisten oikeudesta ylläpitää ja kehittää omaa kulttuuria sekä käyttää saamen kieltä viranomaisasioissa säädetään lailla (Saamen kielilaki 1086/2003:1:1).

Tässä opinnäytetyössä monikulttuurisuustutkimuksen kohteena olivat perheet, joissa vähintään toinen vanhemmista oli kotoisin muualta kuin Suomesta ja perheen toinen kotikieli oli muu kuin suomi. Vieraskielisen väestön kasvu Suomessa on viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana ollut suurta. Taulukosta 1 näkyy kehitys vuosien 1993 - 2013 aikana (Suurimmat vieraskieliset ryhmät 1993, 2003 ja 2013).



Taulukko 1: Suurimmat vieraskieliset ryhmät 1993, 2003 ja 2013 (Suurimmat vieraskieliset ryhmät 1993, 2003 ja 2013).

Taulukon 1 antama informaatio selventää omalta osaltaan Suomen monikulttuuristumista sekä mielestäni konkretisoi monikulttuurityöskentelyn tarpeen myös varhaiskasvatuksessa.

Myös Järvenpään kaupunki on havainnut monikulttuurisuuden kasvun alueellaan ja halusi varhaiskasvatustoimintansa kehittämiseksi lisää tietoa monikulttuuristen perheiden kokemuksista kasvatuskumppanuudesta päivähoidon aloituksessa ja arjessa. Työssäni tutkin, kuinka monikulttuurista kasvatuskumppanuutta voidaan edistää, kehittää ja tukea, jotta se toteutuisi parhaalla mahdollisella tavalla. Kokemusten avulla ja niitä pohjana käyttäen tuon esille monikulttuuristen perheiden ideoita ja näkemyksiä, kuinka kasvatuskumppanuutta voidaan kehittää ja parantaa tai onko se haastatteluun osallistuvien perheiden mielestä jo nyt laadukasta ja hyvää.

Monikulttuurinen kasvatuskumppanuus tukee lapsen kehityksen, kasvamisen ja oppimisen lisäksi koko perheen hyvinvointia yhteiskunnassa. Kasvatuskumppanuus mahdollistaa perheiden osallisuuden lapsensa varhaiskasvatukseen. Osallisuus on tärkeä asia muun muassa hyvinvoinnin edistämässä (Osallisuuden edistäminen 2014). Lain kotoutumisen edistämisestä tarkoituksena on tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen eri väestöryhmien kesken. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010:1:1). Kasvatuskumppanuus on varhaiskasvatuksen mahdollisuus luoda ja tukea nimenomaan positiivista kanssakäymistä ja vuorovaikutusta jokaisen perheen kanssa riippumatta heidän kulttuurillisesta taustastaan.

3 Monikulttuurisuus ja monikulttuurinen perhe

Jo monikulttuurisuus-käsitteestä voidaan erottaa kaksi merkitystekijää: ”moni” ja ”kulttuurisuus”. Kulttuuriin liittyvät vahvasti yksilöllisyys, yhteisöllisyys, tavat ja arvomaailma. Monikulttuurisella perheellä tarkoitetaan perhettä, joissa vanhemmat tulevat eri maista, eri kulttuureista, ja rakentavat näin yhdessä monikulttuurista perhettään. Monikulttuurinen perhe voi olla kahden eri kulttuurista tulevan puolison lisäksi myös maahanmuuttotaustainen perhe. Kun perhe muuttaa maasta toiseen, tuovat he omaa kulttuuriaan mukanaan, mutta opettelevat ja etsivät tietään myös uuden maan kulttuuriin sopeutumiseen. Monikulttuurisissa perheissä kulttuuritaustoja voi olla useammastakin kuin kahdesta eri kulttuurista. (Rönkkö & Rytönen 2010, 151.)

Monikulttuurisia perheitä voivat olla muun muassa maahanmuuttajaperheet tai esimerkiksi perheet, joissa toinen vanhemmista on muun maalainen kuin suomalainen. Maahanmuuttajiksi puolestaan voidaan kutsua ulkomaalaisten lisäksi muun muassa paluumuuttajia, turvapaikanhakijoita tai pakolaisia. (Halme & Vataja 2011, 8-10.)

Rönkkö ja Rytönen (2010, 150) tuovat esille tärkeän näkökulman perheiden monikulttuurisuutta ajatellen: jokainen perhe, huolimatta maakohtaisesta taustastaan, on monikulttuurinen perhe. Puolisot tuovat joko tiedostaen tai tiedostamatta taustojaan, omia perhedynamiikkojaan ja -tapojaan myöhempien elämänvaiheiden perheisiinsä. Kulttuuri ei ole staattinen ”tila”, vaan se on jatkuvasti muuttuva prosessi, johon vaikuttavat monet tekijät (Dervin & Keihäs 2013, 109).

Kaikki perheet ovat siis omilla tavoillaan monikulttuurisia. Varsinkin maahanmuuttajaperheiden kanssa työskennellessään kasvattajan tulee ymmärtää perheen kulttuurisen identiteetin pohja, mutta muistaa, että ”kulttuurisuus” ja kulttuuri-identiteetti muuttuvat jatkuvasti vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. On tärkeää tukea perheen alkuperäistä kulttuuria, mutta tavoitteena on tuoda perhe mukaan ja tukea sitä uuteen, suomalaiseen kulttuuriin sopeutumiseen. Parhaimmillaan vuorovaikutus paitsi tukee perheen kulttuuria ja sopeuttaa uuteen kulttuuriin myös auttaa perhettä laajentamaan kulttuuriaan ja aidosti kokemaan myös Suomen tarjoaman kulttuurin omakseen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 150-152.)

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21 6 § säätelee syrjinnän kiellosta. Lain mukaan ketään ei saa syrjiä etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, iän, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Monikulttuurisilla perheillä ja heidän lapsillaan on siis täydelleen samat oikeudet laadukkaaseen, lapsen ja perheen hyvinvointia tukevaan varhaiskasvatukseen ja yhtäläiseen kasvatuskumppanuussuhteeseen kuin kantasuomalaisilla perheillä. Jo-

kaisella kasvattajalla on velvollisuus toteuttaa hyvää ja tasa-arvoista kasvatuskumppanuutta kaikkien asiakkaidensa kanssa. Vaikka varhaiskasvattajalla ei olisi suurta kulttuurituntemusta, on sitäkin tärkeämpää, että hän on avoimen kiinnostunut asiakkaistaan ja valmis tutustumaan perheisiin.

Monikulttuuristen perheiden kanssa toimittaessa varhaiskasvatusalalla päiväkodeissa perheiden eri kulttuuritaustat tulevat arjessa väistämättä eteen. Perheiden kanssa toimittaessa on otettava huomioon muun muassa kielelliset haasteet: perheillä ja henkilöstöllä ei välttämättä ole alussa yhteistä kieltä. Eri kulttuureissa on myös erilaisia kunniasäännöstöjä ja tabuja, joi- ta päivähoiton henkilökunnan on syytä tiedostaa ja tuntea, jotta yhteistyö perheen kanssa voi olla tasa-arvoista ja kunnioittavaa (Rönkkö & Rytönen 2010, 152).

4 Kasvatuskumppanuus varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatus on hoidon, opetuksen sekä kasvatuksen muodostama kokonaisuus, joka on tavoitteellista ja suunnitelmallista vuorovaikutusta lapsen ja kasvattajan välillä lapsen au- tonomisuutta tukien. Varhaiskasvatus on pienten, alle kouluikäisten lasten kasvatuksellista vuorovaikutusta, joka tapahtuu pikkulasten eri elämänvaiheiden aikana. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää ja tukea lasten tasapainoista kasvua, kehitystä sekä oppimista yhdessä varhaiskasvattajien ja perheiden kesken. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2005, 11.)

4.1 Yhteistyö ja lapsen hyvinvointi

Kasvatuskumppanuus on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta kahden ensiarvoisen tärkeän tahon, vanhempien ja kasvattajien, välillä toteutuvaa tasa-arvoista yhteistyötä. Kasvattajilla tarkoitetaan päivähoidon ja varhaiskasvatuksen kasvattajahenkilökuntaa. Vanhemmat ovat se taho, joka tuntee lapsensa parhaiten, ja kasvattajat taas tuovat kasvatuskumppanuuteen lapsen kehityksen kannalta tärkeää ammatillista teoria- ja tietonäkökulmaa. Kasvatuskumppanuuden päämääränä on tukea lapsen tasapainoista kasvua, kehitystä, oppimista sekä hyvinvointia vanhempien ja ammattikasvattajien yhteistyöllä. Kasvatuskumppanuus toteutuu ihanteellisimmillaan tasa-arvoisena yhteistyönä, mutta päiväkodilla on ensisijainen vastuu tiedottaa ja tuoda kasvatuskumppanuus luontevaksi osaksi päivittäisiä kohtaamisia. (Varhaiskasvatuksen perusteet 2005, 31.)

Yksi tärkeimmistä kasvattajien tehtävistä on hyvän yleisen ilmapiirin luominen päivittäisissä toiminnoissa ja kohtaamisissa arjessa. On tärkeää, että kasvattajat kiinnittävät huomiota siihen, minkälaisessa arvossa he itse pitävät kasvatuskumppanuutta ja ylipäänsä toisten ihmisten kohtaamista. Ihminen osin tiedostamattaan välittää toiminnallaan ajatuksiaan ja arvojaan niin lapsille kuin aikuisillekin. Oman ajatusmaailman tiedostaminen onkin tärkeää myös oman

kulttuuritietoisuuden kannalta. Kulttuuritietoisuus ei tarkoita ainoastaan kulttuurien tunte-
musta, vaan omien, kulttuureihin liittyvien käytösmallien ja ajattelun tiedostamista. (Halme
& Vataja 2011, 53-55.)

4.2 Viestintä ja kasvatusilmapiiri

Kaikkien perheiden, mutta eritoten maahanmuuttaja- tai monikulttuurisista taustoista tulevi-
en perheiden kanssa on kiinnitettävä erityistä huomiota myös tiedostamattomaan ja sanatto-
maan viestintään: asenteisiin, joita käytöksellään välittää. Kasvattajien tulee kiinnittää jat-
kuvaa huomiota siihen, mitä sanattomalla viestinnällään välittää päiväkodin toiminnasta, ar-
voista ja yleisestä kasvatusilmapiiristä varsinkin niille perheille, joiden kanssa ei välttämättä
ole lähtökohtaisesti yhteistä kieltä. Hyvin monesti väärinkäsitykset syntyvät, kun omia kult-
tuuriasenteitaan ei tiedosta, jolloin syntyy vääriä tulkintoja. (Halme & Vataja 2011, 53-55.)
Jo pieni ilmeen välähdys tai asennon vaihto voi johtaa kohtaamisen haasteellisuuteen. Vaikka
kasvattajan henkilökohtainen tunnelma tai asenne olisi vain pienen hetken esimerkiksi vihai-
nen, voi tilanteeseen tuleva vanhempi tai lapsi tulkita sen asenteena juuri häntä kohtaan, ja
tämä voi aiheuttaa epämiellyttävän kohtaamisen ja tunnelman (Heikinheimo 2014).

On myös hyvä tiedostaa, että viestintätapojen merkitys voi vaihdella kulttuureittain. Joissakin
kulttuureissa sillä, mitä ja miten sanotaan, on huomattavasti suurempi merkitys kuin sillä,
mitä kirjoitetaan tai annetaan perheille kirjallisena. Silloin, kun kielellinen valmius perheessä
ei ole vielä hyvää, on tärkeää kirjallisen tiedon lisäksi antaa tieto suullisesti. Esimerkiksi ar-
jessa on tärkeää ilmoittaa asioista niin kirjallisesti kuin sanallisestikin, ja näin myös varmistaa
molemminpuolinen ymmärrys asiasta. Kaikille päiväkodissa oleville perheille on taattava yhtä-
läinen oikeus perheitä koskevaan tietoon. Varmistamalla molemminpuolisen ymmärryksen
kasvokkain perheet pääsevät tasa-arvoisesti osallisiksi päivähoidon arkea. (Halme & Vataja
2011, 53-55.)

4.3 Kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä periaatetta

Laadukas kasvatuskumppanuus ei voi toteutua, jos jokin neljästä periaatteesta jää kokonaan
pois. Kasvattajilla ja vanhemmilla on kaikilla vastuu neljän periaatteen toteutumisesta, sillä
kumppanuus vaatii suhteen kaikilta osapuolilta tasavertaista panostusta. Kasvattajilla on kui-
tenkin päävastuu kasvatuskumppanuussuhteen merkityksen esilletuomisesta (Varhaiskasvatuk-
sen perusteet 2005, 31).

Kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä periaatetta, joiden toteutuessa myös koko kasvatus-
kumppanuus vanhemman ja kasvattajan välillä voi toteutua oikeudenmukaisesti, ja pohja hy-

välle kumppanuudelle on vahva. Nämä neljä kasvatuskumppanuutta ohjaavaa periaatetta ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogisuus (Kekkonen 2013).

Karkeasti ajateltuna periaatteista kaksi toteutuu konkreettisesti: kuuleminen sekä dialogisuus eli vastavuoroinen kommunikointi. Toiset kaksi periaatetta ovat arvoja, jotka ohjaavat kasvatuskumppanuutta: kunnioitus sekä luottamus. Kaikki neljä periaatetta kietoutuvat vahvasti yhteen, sillä ne tukevat myös toistensa toteutumista. Esimerkiksi luottamus ei voi aidosti toteutua, jollei ole vastavuoroista ja tasapuolista vuorovaikutusta tai toisen osapuolen kuulemistä ja kunnioitusta.

Kuulemistä voidaan osoittaa monella tapaa. Jotta aito vuorovaikutustilanne voi syntyä, on kaikilla tilanteessa olevilla oltava halua ja valmiuksia vastaanottaa toisten sanomaa. Aito kuuleminen ja kuunteleminen vaativat turvallista ja luottavaa ilmapiiriä. Kasvatuskumppanuussuhteessa varhaiskasvatuksessa, varhaiskasvattajalla on aloitteellinen rooli luoda positiivinen ilmapiiri kuulemiselle. Kuuntelu on paljon muuta kuin vastaamista. Kuuntelijan on pystyttävä luopumaan omista ennakoasenteistaan ja asetettava rauhassa kuuntelijan rooliin. Kuuntelemisessa ja kuulemisessa tärkeää on osoittaa kiinnostuksensa käyttämällä keskustelussa esimerkiksi niin sanottuja ”oven avajia”. ”Oven avajilla” Kaskela ja Kekkonen (2006, 32-34) tarkoittavat pieniä eleitä ja sanoja, kuten esimerkiksi ”hmm” ja ”kerro lisää”. Kuulemisessa tärkeää on kuunnella ja kuulla toista ja jättää vastaamisen tarve taka-alalle. Jos kuuntelija kuuntelee vain vastatakseen tai puolustaakseen esimerkiksi omia näkemyksiään, ei aidolle kuulemiselle jää tilanteessa tilaa. Varhaiskasvatuksessa päivähoitomaailmassa tuonti- ja hakutilanteet ovat avainasemassa kuulemisen kannalta. Vuoropuhelussa vanhempien kanssa kasvattaja saa ensiarvoisen tärkeää tietoa perheestä ja nimenomaan lapsesta.

Kuulemisen lisäksi toisen ihmisen kunnioittaminen näkyy parhaiten positiivisessa ilmapiirissä ja kohtaamisessa. Parhain tapa osoittaa toiselle kunnioitusta on hänen arvostamisensa sekä osoitus siitä, että hänet hyväksytään juuri sellaisena, kuin hän on. Kunnioittamisen osoittamisessa on myös tärkeää pystyä luopumaan omista ennakkoluuloistaan. Esimerkiksi eri kulttuurista tulevien ihmisten kanssa kunnioittamisen osoitukseen voi luoda haasteita arvomaailmojen eroavaisuus. Kaskelan ja Kekkonen (2006, 34-35) mukaan sellaisia ihmisiä kohtaan, joilla on samanlainen arvomaailma kuin itsellään, on helpompaa ja luontevampaa osoittaa kunnioitusta, kuin ihmisiä, joiden kanssa arvomaailmat eivät tunnut kohtaavan lainkaan. Kunnioitusta toista ihmistä kohtaan voi osoittaa muun muassa kuuntelemalla ja osoittamalla kiinnostusta häntä kohtaan. Kunnioittava ilmapiiri luo luottamusta ja rohkeutta tuoda haastavampiakin asioita esiin, ja vuorovaikutus on kunnioittavassa ilmapiirissä rikastuttavaa sekä antoisaa.

Kuten kasvatuskumppanuussuhde ylipäänsä, niin myös luottamussuhde vaatii aikaa syntyäkseen. Aika, joka luottamuksen syntymiseen kuluu, on hyvin yksilöllinen, kustakin perheestä ja

kasvattajasta riippuva asia. Luottamukseen liittyvät vahvasti yksilöiden aiemmat kokemukset, jotka vaikuttavat luottamussuhteen syntyyn eri tavoilla. Luottamusta varhaiskasvatuksessa vahvistavat muun muassa positiivinen ilmapiiri ja suhtautuminen lapsiin sekä perheisiin. Ammattitaito sekä se, millä tavoin kasvattajat tuovat tietojaan ja taitojaan esille, vaikuttavat luottamuksellisuuteen ja luottamuksellisen suhteen syntymiseen ja vahvistumiseen. Luottamuksen tunnetta vanhemmille antaa myös osallisuus. Kasvattajien on tärkeää ymmärtää vanhempien osallisuuden merkitys lastensa elämään myös päiväkodissa, jotta luottamus henkilökuntaa ja varhaiskasvatusta kohtaan voi syntyä. Rehellisyys, avoimuus sekä kuuntelu ovat kasvattajan päivittäisiä työkaluja, jolla tasa-arvoinen luottamussuhde voidaan luoda ja kasvatuskumppanuus on hyvä kokemus kaikille sen osapuolille. (Kaskela & Kekkonen 2006 36-37.)

Kaikki neljä periaatetta liittyvät vahvasti toisiinsa ja tukevat toistensa toteutumista. Dialogisissa eli vastavuoroisessa vuoropuhelussa tärkein ominaisuus kasvattajalla on kuuntelemisen taito. Dialogisuudessa tärkeää on jättää taka-alalle omia vahvoja ja jo valmiita mielipiteitä ja niiden sijaan jättää tilaa kuuntelulle ja yhdessä keskustelulle vanhempien kanssa. Dialogiin kykenevän kasvattajan on täytynyt työskennellä itsensä ja omien arvojensa ja ajatustensa kanssa, jotta hän kykenee tasa-arvoiseen ja rauhalliseen vuoropuheluun vanhempien kanssa. Kuten jokaisen neljän periaatteen syntymisen ja vahvistumisen kannalta, myös dialogisuuden kannalta tärkeää on luoda positiivinen ja kannustava ilmapiiri, jossa omat näkemykset voi tuoda esille ilman pelkoa joutua hyökkäyksen kohteeksi. Dialogista kumppanuutta rakennettaessa ei kannata puolustautua vaan tulee keskittyä kuulemaan ja näkemään myös toisten näkökantoja. Parhaimmillaan dialogi tukee niin vanhempaa kuin ammattikasvattajaa syventämään omaa osaamistaan ja maailmankatsomustaan ja mikä palkitsevinta, lapsen edulla on valtava mahdollisuus toteutua aidossa dialogissa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38-40.)

Monikulttuuristen perheiden kanssa neljän periaatteen toteutumiseen tulee kiinnittää paljon huomiota. Jos ja kun kulttuuritaustat ovat kovin erilaiset tai esimerkiksi yhteistä kieltä ei ole, voi luottamuksen ja dialogisuuden periaatetta olla haastavaa toteuttaa. Eri kulttuuritaustat voivat myös tuoda haasteita esimerkiksi kunnioitetuksi tulemiseen. Kasvattajien täytyy tuntea päiväkotiiin tulevien perheiden taustoja, jotta he voivat tutustua perheiden kulttuuriin ja ymmärtää eri viestimisen merkitys ja vaikutus kunnioitetuksi tulemisen tunteeseen, joka on merkittävä pohja tasa-arvoiselle ja aidolle kumppanuuksuhteelle. (Halme & Vataja 2011, 53-57.) Jos kasvattajan tietous perheen kulttuuritaustasta on heikko uuden perheen tullessa päivähöitoon, tulee kasvattajalla olla kompetenssia kohdata perhe kunnioittavasti ja osoittaa mielenkiintoa perheeseen ja sen kulttuuriin tutustumiseen.

5 Kasvatuskumppanuutta rakentamassa: tutustumiskäynnit ja aloituskeskustelu

Kun lapsen hoitopaikka on vahvistettu ja on varmaa, missä päiväkodissa lapsi arkipäivänsä viettää, alkaa vanhempien ja kasvattajien välinen yhteistyö. Yhteistyö käynnistyy päiväkodin kasvattajan tiedustelulla perheen tutustumiskäynnistä. Tutustumiskäynnin tarkoituksena on perheen ja kasvattajien tutustuminen toisiinsa lapselle tutussa ympäristössä. Yleensä on suositeltavaa, että aloitukseen liittyvä tutustumiskäynti toteutuisi esimerkiksi lapsen kodissa juuri sen turvallisuuden ja tutun ympäristönsä vuoksi. Aina kuitenkin kaikki perheet eivät halua kasvattajan tulevan kotiinsa, sillä tämä voi olla myös kulttuurillisesti epäkorrektia joistain kulttuuriympäristöistä saapuvissa perheissä. Tällöin perhe ja kasvattaja yhteistyössä sopivat kaikille käyvän tutustumisympäristön. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41.)

Tutustumiskäynnin tarkoitus on nimensä mukaisesti vanhempien ja lasten sekä kasvattajien tutustuminen toisiinsa (Kaskela & Kekkonen 2006, 41). Myöhemmän yhteistyön kannalta olisi suotavaa, että tutustumiskäynnillä käyvä kasvattaja olisi lapsen tuleva omahoitaja edellyttäen, että päiväkodissa toteutetaan omahoitaja-työskentelytapaa. Omahoitajan avulla lapsi myöhemmin tutustuu päiväkodin muihin lapsiin sekä kasvattajiin jo tutuksi tulleen aikuisen kanssa. (Halme & Vataja 2011, 79-80.) Tutustumiskäynnillä kasvattaja aloittaa luottamuksen rakentamisen. Se, miten perhettä lähestytään ja kuinka heitä kuullaan sekä kohdellaan, luo pohjaa luottamukselliselle tai luottamuksettomalle yhteistyölle. Kasvattajan olisi ensiarvoisen tärkeää tutustumiskäynnillä aidosti kuulla, mitä lasten vanhemmilla ja lapsilla on sanottavaa, jotta hän tutustuu perheeseen ja voi alkaa yhdessä vanhempien kanssa rakentaa luotettavaa ja tasa-arvoista yhteistyösuhdetta lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 41-42.)

Järvenpäässä varhaiskasvatussuunnitelman prosessi saa alkunsa asiakasohjaajan lähettäessä perheelle päivähoitopaikkaa koskevan tiedotteen, jonka saatuaan perheen tulee olla yhteydessä päiväkodin johtajaan. Oltuaan yhteydessä oman päiväkotinsa johtajaan perhe on saanut tietoonsa ajan, jolloin solmitaan palvelusopimus. Heillä on tiedossaan myös oma vastuukasvattaja, joka soittaa perheelle pikimmiten, kun johtaja on tiedottanut asiasta myös kasvattajien tiimissä. Perheelle kerrotaan myös tulevasta tutustumiskäynnistä. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 1.)

Kun vastuukasvattaja soittaa perheelle, sovitaan yhdessä tutustumiskäynnistä: missä ja milloin se tapahtuu. Järvenpäässä perheelle ehdotetaan tutustumiskäyntipaikaksi perheen omaa kotia, mutta perheen toisin halutessa tutustumiskäynti voidaan tehdä myös päivähoitopaikassa. Vastuukasvattaja ehdottaa useampia tutustumisajankohtia, joista valitaan kaikille sopivin. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 1.)

Tutustumiskäynnillä kasvattaja tutustuu perheeseen ja perhe kasvattajaan. Tapana on, että tutustumiskäynnit olisivat pituudeltaan noin tunnin mittaisia. Tutustumiskäynnillä tehdään aloituskeskustelu. Aloituskeskustelun on tarkoitus olla luonnollinen keskustelu vanhempien kanssa, jossa käydään läpi päivähoidon alkuun ja arkeen liittyviä asioita, perheen toiveita sekä odotuksia. Kasvattaja kirjaa aloituskeskustelussa käsitellyt asiat palattuaan tutustumiskäynniltä. Asiat kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelman aloituskeskustelusivuille. Tutustumiskäynti ja aloituskeskustelu tehdään aina lapsen aloittaessa päiväkodissa. Käynnit ja keskustelut tehdään myös lasten vaihtaessa päiväkotia. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 1-2.)

Lapsen päiväkotiin sopeutumisen ja perheen turvallisuuden tunteen tukemiseksi on tärkeää, että lapsella ja perheellä on jo ennen varsinaista päivähoitoa aloittaessa edes yksi kasvattaja, jonka he tuntevat hieman paremmin. Monikulttuurisissa perheissä tutun kasvattajan tietäminen ennen päivähoiton aloitusta korostuu entisestään, sillä voi olla, että perhe tulee niin erilaisesta kulttuuritaustasta, että se tarvitsee paljon apua ja tukea ymmärtääkseen ja huomatakseen suomalaiset tavat ja kulttuurin. Kuten aiemmin on tullut esiin, että perheellä ja kasvattajilla ei mahdollisesti ole aluksi edes yhteistä kieltä, jolloin yhden kasvattajan tunteminen luo suurta turvaa, jotta oma lapsi pystytään luottamaan vieraaseen ympäristöön päiväksi. Niin aikuiseen kuin lapsenkin pätee Kaskelan ja Kekkonen esiintuoma huomio siitä, mitä vähemmän lapsella tai perheellä on sanallisia valmiuksia, sitä enemmän he tarvitsevat aikuisen tukea. (Kaskela & Kekkonen 2006, 43-44.)

Pitkäjänteinen alun työskentely palvelee lapsen ja perheen sopeutumista päiväkotiin. Päiväkodin henkilökunnan vierailun ja tutustumisen lisäksi vanhempia voidaan ohjata tulemaan itsekin tutustumaan päiväkodin arkeen. Vanhemman tutustuminen päiväkodin arkeen antaa paitsi perheelle mahdollisuuden tutustua päiväkotiin ja lapsensa arkeen siellä, myös hyvän mahdollisuuden kasvattajille nähdä vanhemman toimintatavat ja vuorovaikutus oman lapsensa ja muiden ihmisten kanssa. (Halme & Vataja 2011, 79).

Järvenpään varhaiskasvatuksessa on tapana, että vastuukasvattaja esittelee päiväkodin tiloja ja arkea uudelle perheelle tutustumiskäynnin ja aloituskeskustelun jälkeen. Lapsen ja perheen turvallisuuden ja luottamuksen tunteiden ylläpitämiseksi on tärkeää, että vastuukasvattaja on se henkilö, joka tekee tutustumiskäynnin ja vastaavasti myös tutustuttaa perheen päiväkotiin. Vastuukasvattaja auttaa lasta ja vanhempia tutustumaan päiväkotiin ja sen muihin lapsiin ja kasvattajiin turvallisesti pienin askelin. Päiväkotiin tutustumiseen varataan sen verran aikaa, kuin vanhempi ja lapsi kokevat tarvitsevansa, jotta vanhemmat voivat turvallisista ja luottavaisista mielin jättää lapsensa hoitoon. Perheen tutustumiskäynnillä päiväkotiin voidaan vielä täydentää aloituskeskustelun sopimusta, jonka vanhemmat saavat uudelleen luettavakseen ja tarkastettavakseen. Vanhemmat voivat halutessaan lisätä asioita tai tehdä sopimuk-

seen muutoksia. Kun sopimus tyydyttää kaikkia osapuolia, se allekirjoitetaan. (Lapsen vasu-proessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 1-2).

Alkutaipaleella kasvattajan tulee lähestymisessään ottaa huomioon, kuinka suuri asia päivähoidon aloittaminen on paitsi lapselle, myös koko perheelle. Erityisesti eri kulttuuritaustoista tulevalle perheelle päiväkotimaailma voi olla täysin vieras ja joskus jopa uhkaava tilanne: oma lapsi täytyy päästää yksin ilman vanhempia isoon lapsilaumaan. Tästäkin syystä on ensiarvoisen tärkeää osata kertoa toiminnasta ja esitellä päivähoitoa niin perusteellisesti, että perheet ymmärtävät, mitä päiväkodin arjessa tapahtuu, mitä lapset tekevät päivittäin ja minkälaisia asioita perheen tulee ottaa huomioon lapsen mennessä päiväkotiin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 42.)

5.1 Lapsen ja perheen kohtaaminen arjessa

Päiväkotimaailmassa ei aina välttämättä löydy resursseja järjestää monta suurta tilaisuutta, jossa voitaisiin keskittyä ainoastaan vanhempien ja perheiden kuulemiseen. Tästä syystä olisi-kin tärkeää, että jo lähtökohtaisesti arki olisi se jatkuva ”tapahtuma”, jossa perhettä kuullaan luontevasti. Tärkeää olisi myös, että kaikki tapahtumat, joissa koko perhe on osallisena, olisivat jo lähtökohtaisesti ilmapiiriltään perheitä kuulevaa ja dialogista kanssakäymistä. Kasvatuskumppanuus rakentuu prosessinomaisena lapsen koko päivähoidon ajan. Vanhemmat ja heidän asiansa, toivomuksensa ja kysymyksensä otetaan huomioon esimerkiksi lapsen tuonti- ja hakutilanteissa mahdollisuuksien mukaan. Tuonti- ja hakutilanteissa lapsen päivästä kertominen vanhemmalle viestii siitä, että heidän lapsestaan ollaan kiinnostuneita - joka taas edesauttaa kaikkien kasvatuskumppanuutta ohjaavien neljän periaatteen vahvistumista vanhemman ja kasvattajan välille. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44-45.)

Päivähoidon kasvattajien on näytettävä esimerkkiä olemalla kiinnostuneita vanhempien asioista ja hakeutumalla heidän kanssaan kontaktiin tuonti- ja hakutilanteissa. Kuulemisen ja kunnioittamisen ilmapiiriä on hyvä rakentaa pienillä eleillä: osoittamalla kiinnostusta vanhempien kanssa tehtävään vuorovaikutukseen ja edistämällä sitä luontevaksi osaksi päivähoidon arjen tilanteita. Jo pelkkä positiivinen lähestymistapa vanhempia kohtaan luo luottamusta suuressa määrin, kun taas negaatio ja ongelmakeskeinen asenne hidastavat väistämättä ja voivat jopa estää luottamusta ja sen rakentumista (Kaskela & Kekkonen 2006, 44).

Kaskela ja Kekkonen (2006, 45) tuovat myös hyvän näkökulman dialogisuuden merkityksestä: kun vanhemmat kertovat lapsestaan kasvattajille, kertovat he myös samalla perheestään. Jotkin perheen asiat voivat olla niin henkilökohtaisia ja yksityisiä, että kasvattajalta vaaditaan sensitiivisyyttä kuulla ja harjoittaa dialogia vanhempien kanssa. Dialogisuutta tuleeekin

toteuttaa tasa-arvoisesti, jotta tulkintoja puolin jos toisin ei synny, ja kasvatuskumppanuuden rakentuminen voi toteutua tasapuolisesti.

5.2 Kasvatuskeskustelujen merkitys päivähoidossa

Aloituskeskustelussa on kerrottu perheelle tulevasta kasvatuskeskusteluista. Jotta luottamuksellinen suhde saisi hyvän jatkon, pyritään ensimmäinen kasvatuskeskustelu pitämään ensimmäisten kuukausien aikana lapsen aloitettua päiväkodissa. Kokonaisuudessaan keskusteluita pidetään lukuvuodessa keskimäärin yksi, mutta tarpeiden, toiveiden ja resurssien mukaan niitä voidaan pitää useampikin. Jo varhaiskasvatuskeskustelun pitäminen luo pohjaa kasvatuskumppanuuden rakentumiselle: keskusteluiden lähtökohtana on yhteistyö kasvattajien ja vanhempien välillä lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

Myös Järvenpään varhaiskasvatuksessa on käytäntö, että kasvatuskeskustelu pidetään kahden kuukauden kuluessa siitä, kun lapsi on aloittanut päivähoidon. Ennen kuin kasvatuskeskustelu pidetään, ovat vanhemmat saaneet päiväkodin kasvattajalta monisteen, jossa toivotetaan vanhemmat tervetulleiksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluun. Monisteessa on asioita, jota virittävät vanhempien mieleen keskusteluun liittyviä asioita. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 2.)

Koko kasvatuskeskusteluiden sisältö tukee kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutumista. Tutustumiskäynnin ja aloituskeskustelun aikana on puhuttu perheestä, sen toiveista ja odotuksista päivähoitoa kohtaan. Kasvatuskeskusteluissa on hyvä ottaa puheeksi tutustumiskäynnillä esiinousseita ajatuksia ja osoittaa näin vanhemmille, että heitä on kuultu ja heidän mielipiteistään ollaan kiinnostuneita. Kasvattajat saavat vanhemmilta paljon tietoa lapsesta, hänen tavoistaan toimia sekä mielenkiintonsa kohteista. Dialogisuus nousee suureen rooliin kasvatuskeskusteluiden aikana, sillä silloin kasvattajien tulisi kuulla ja vastata vanhempien sanomaan lapsesta, jotta lapsen hyvinvointi myös päiväkodissa toteutuu. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.) Varhaiskasvatussuunnitelma sisältää useita asioita. Kasvatuskeskustelun aikana vanhemmat ja kasvattajat kirjaavat yhdessä varhaiskasvatussuunnitelman yhteistä kohtaa. Myöhemmin, keskustelun jälkeen, kasvattaja kirjaa keskusteluissa esille tulleet pääasiat niille suunnitelmassa varattuihin kohtiin. Varhaiskasvatussuunnitelma on tärkeää antaa vielä luettavaksi vanhemmille, jotta he voivat halutessaan tehdä siihen muutoksia. Kun kaikki osapuolet voivat hyväksyä suunnitelman, se allekirjoitetaan. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 2.)

Monikultuuristen perheiden kanssa toimittaessa kasvatuskeskusteluissa nousee esiin myös maakohtaisia kulttuureiden eroavaisuuksia. Vanhemmat voivat viestiä joko sanallisesti tai sanattomasti kulttuurinsa arvoja, tapoja sekä näkemyksiään yleisesti toimintatavoista sekä lap-

sestaan. Kasvattajalta vaaditaan tällöin paljon sensitiivisyyttä perhettä ja kulttuuria kohtaan, jotta kasvatuskumppanuutta ohjaavien neljän periaatteen rakentaminen on mahdollista. Kasvatuskumppanuuden mahdollisuus syventyy tai vaihtoehtoisesti estyy kasvatuskeskusteluiden aikana. Monikulttuurisilla perheillä estymisen riski voi olla suuri, jos kasvattaja ei ole perehtynyt tai käyttänyt aikaa perheeseen ja sen kulttuuriin tutustumiseen jo etukäteen. Kasvatuskeskusteluissa keskitytään perheen kanssa pohtimaan mm. lapsen vahvuuksia, heikkouksia sekä mielenkiinnon kohteita. Lapsen kasvatukselle asetetaan tavoitteita, jotka nousevat lapsen yksilöllisistä tarpeista, joiden toteutumista tarkastellaan ajoittain. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45-46.)

5.3 Kulttuurilisiä varhaiskasvatuksessa

Kasvatuskumppanuuden toteutuminen on tärkeää jokaiselle perheelle, mutta erityisen suuri merkitys sen tasa-arvoisella toteutumisella on monikulttuuristen perheiden kanssa työskennellessä perheen sopeutumista ajatellen. Monikulttuuristen perheiden haasteina voivat olla muun muassa kielelliset ja kulttuuriset puutteet ja eroavaisuudet. (Halme & Vataja 2011, 8-10.)

Erityisesti maahanmuuttajaperheiden kanssa kasvatuskumppanuuden tasavertaisuuteen tulee kiinnittää huomiota. Perheitä tulee tukea heidän omassa kulttuurissaan ja kielessään, mutta myös samalla ohjaten heitä suomalaisen yhteiskunnan jäseniksi. Maahanmuuttajaperheiden apuna uuteen maahan asettuessa on erilaisia linjauksia ja lakeja. Erilaisia linjauksia on tehty myös varhaiskasvatukseen edistämään maahanmuuttajaperheiden lasten sopeutumista suomalaiseen elämään. Näihin linjauksiin on muun muassa kirjattu, että varhaiskasvatuksen kuuluu tukea lapsen äidinkielen oppimista sekä suomen tai ruotsin kielen oppimista. Kaikkien lasten varhaiskasvatuksen laadun on oltava samanarvoista riippumatta kulttuurisista tai sosiaalisista taustoista. Maahanmuuttajalapsia tulee paitsi opastaa maan tavoille, myös sensitiivisesti tukea lasten alkuperäistä kulttuuria. Yleiset linjaukset vaikuttavat myös kuntatasolla. Kuntien on huolehdittava, että niiden tarjoamat varhaiskasvatuspalvelut ottavat perheet tasa-arvoisesti huomioon ja antavat perheille keinoja vaikuttaa ja osallistua omien lastensa varhaiskasvatukseen. Niin yksityisten kuin kunnallistenkin varhaiskasvatuspalveluiden olennaisena osana perheiden hyvinvoinnin kannalta on kasvatuskumppanuus. Tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä yhteistyö perheiden kanssa edistävät perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen on jokaisen perheen oikeus ja kasvattajan velvollisuus. (Halme & Vataja 2011, 9-11.)

6 Varhaiskasvattajien kulttuurinen kompetenssi

Kulttuurikompetenssi tarkoittaa ihmisen taitoa tulla hyvin toimeen eri kulttuureista tulleiden ihmisten kanssa tai vieraassa ympäristössä. Kulttuurikompetenssia omaavalla henkilöllä on taito ja kyky kommunikoida ja olla tasa-arvoisessa vuorovaikutuksessa erilaisissa kulttuurisissa tilanteissa. Henkilö pystyy omien asenteidensa ja taitojensa sekä tietojensa avulla toimimaan toista kunnioittavasti ja arvostavasti myös erilaisista kulttuurisista taustoista tulleiden ihmisten kanssa sekä erilaisissa kulttuurisissa tilanteissa. (Kanniainen 2010, 30-31.)

Varhaiskasvattajilla täytyy olla paljon erilaista osaamista, kun työskennellään monikulttuurisista taustoista tulevien perheiden kanssa. Henkilöstöllä tulee olla kulttuuritietoisuutta sekä avoimuutta uusien kulttuureja kohtaan, joihin sisältyy myös kohtaamisen sensitiivisyys. Kasvattajan, kuten kaikkien ammattilaisten, on pystyttävä kohtaamaan perhe ihmisinä eikä ainoastaan jonkin kulttuurin edustajina. (Rönkkö & Rytönen 2010, 154.)

Kun puhutaan kulttuurikompetenssista, voidaan kulttuuri-sanalla tarkoittaa kahta asiaa. Kulttuuri voidaan ymmärtää yleisesti eri kulttuurien ymmärrykseen liittyvänä määritelmänä tai spesifisemmin esimerkiksi kansallisena määritelmänä, kuten saamelaiset tai venäläiset. Jotta kasvattajalla olisi kulttuurikompetenssia, tulisi hänellä olla tiedon lisäksi tietämyyppistä taitoa ja asennoitumista kohdata eri kulttuureista tulevia ihmisiä sensitiivisesti ja kunnioittavasti. Hänellä tulee olla näitä taitoja ja ominaisuuksia, jotta kulttuurikompetenssi voi toteutua. (Kanniainen 2010, 30-31.)

Kulttuurikompetenssilla kasvattajalla tulee olla tietoa omasta kulttuuristaan eli sen arvoista, normeista, säännöistä, uskomuksista ja ajattelumalleista. Tämän lisäksi kasvattajan tulee tuntee erilaisia kulttuureita ylipäänsä sekä hänellä tulee olla rajattua tietoa yksittäisistä kulttuureista. Kulttuurikompetentilla kasvattajalla on myös tietoa, kuinka toimia eri tilanteissa eri kulttuureissa. Kulttuurikompetenssissa tärkeää ovat asenteet. Kasvattajien tulee olla halukkaita ja valmiita oppimaan uutta. Kulttuurikompetenssinsa kehittämistä haluavan henkilön on oltava valmis kohtaamaan erilaisia ihmisiä, arvostamaan erilaisuutta sekä edistettävä tasa-arvoista vuorovaikutusta. (Kanniainen 2010, 31-32.)

Sen lisäksi, että kasvattaja on valmis ottamaan uutta tietoa vastaan ja pystyy toimimaan sensitiivisesti jokaisen lapsen ja perheen kanssa, on hänen reflektoitava myös omia arvojaan ja toimintatapojaan. Jokainen kasvattaja välittää tietoisesti ja tiedostamattaan omaa arvomaailmaansa kasvattaessaan ja ohjatessaan lapsia sekä kohdatessaan heidän perheitään. Kasvattajan on oltava tietoinen, että hänen asenteillaan on merkitystä siihen, kuinka eri kulttuurista tuleva lapsi kokee itsensä ja oman toimintansa. Jokaisen lapsen ja perheen oikeus on saada tasa-arvoista varhaiskasvatusta. Kasvattajan velvollisuus on pitää huolta siitä, että hän omalla

toiminnallaan edesauttaa perheen ja lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia. (Halme & Vataja 2011, 97-98.)

Päiväkoti sekä sen kasvattajat ovat yksi paikka ja taho, jossa voidaan oikeanlaisella ohjauksella ja neuvonnalla tukea monikulttuuristen ja maahanmuuttajataustaisten ihmisten kotoutumista. Päiväkodissa monikulttuurinen ohjaus voi tarkoittaa paremminkin monikulttuurista ohjausta ohjauksellisena lähestymistapana. Ohjaus ja neuvonta tarkoittavat kaikkea sitä, miten henkilökohtaisella tai ryhmäkohtaisella avulla autetaan ja tuetaan lapsia ja perheitä löytämään ratkaisuja ja keinoja erilaisiin haasteisiin kunnioittaen ja kuullen perheiden omia arvoja ja lähtökohtia. Perheitä tuetaan niin, että he pystyvät elämään niin omien yhteisöjensä kuin yhteiskunnankin jäseninä. Monikulttuurisessa ohjauksessa on tärkeitä ottaa huomioon ja tiedostaa kulttuurien eroavaisuuksia sekä niiden merkitys ohjauksessa. Eri kulttuurit ja kulttuuriset tavat, arvot, normit ja säännöt sekä uskomukset otetaan ohjauksessa huomioon niin hyvin kuin pystytään ja haasteita ratkotaan yhdessä toisia kunnioittavasti ja arvostaen. Monikulttuurisessa ohjauksessa nähdään kulttuurien suuri vaikutus ihmisten elämään, sen arvoihin ja tapoihin hahmottaa maailmaa. (Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 32-36.)

Perhe, joka tulee toisesta maasta vieraaseen kulttuuriin ja ympäristöön, tarvitsee paljon tukea ja apua ammattilaisilta, kuten kasvattajilta. Kasvattajien on tärkeää osata asettua perheen asemaan ja nähdä sekä tiedostaa asiat, joissa perhettä voisi parhaiten tukea. Paitsi arki, myös alun käytännöt ja tavat toimia voivat olla vieraita, jolloin kasvattajan on ensiarvoisen tärkeää osoittaa etenkin henkistä tukeaan. Kasvattajien tulee osoittaa aitoa kiinnostusta ja välittämistä, jolloin tasa-arvoinen, luotettava, kuuleva ja kunnioittava kumppanuussuhde voi alkaa rakentua. (Alitolppa-Niitamo ym. 2013, 38.)

7 Tutkimuskysymykset opinnäytetyössäni

Tutkimuskysymyksiä työssäni on kaksi. Nämä kysymykset ovat nousseet Järvenpään kaupungin tarpeesta tutkia monikulttuuristen perheiden kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta sekä tarpeesta saada monikulttuurisen kasvatuskumppanuuden kehittämisenäkemyksiä suoraan perheiltä.

Opinnäytetyöni tutkimusta ohjaavia kysymyksiä ovat:

1. Miten monikulttuuristen perheiden mukaan kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä periaatetta (kuuleminen, kunnioitus, dialogi ja luottamus) toteutuvat päivähoiton alussa sekä arjessa?

2. Kuinka monikulttuuristen perheiden mielestä kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutumista päivähoitossa voitaisiin kehittää ja parantaa?

Näitä kysymyksiä lähdin tutkimuksessa selvittämään teemahaastattelua käyttäen. Teemahaastatteluni teemat ja kysymykset perustuivat haluun ja tarpeeseen saada yllämainituista tutkimuskysymyksistä kattavin mahdollinen tieto perheiden ja kasvattajien käyttöön Järvenpään varhaiskasvatuksessa.

7.1 Tutkimusmenetelmät ja tutkimusprosessi

Tutkimusmenetelminä opinnäytetyössäni käytin laadullista tutkimusmenetelmää, puolistrukturoitua teemahaastattelua. Litteroin aineiston ja analysoin puretun aineiston käyttämällä teorialähtöistä sisällönanalyysia.

Ennen haastatteluja olin harjoittelujaksollani tutustunut mahdollisiin tutkimukseeni osallistuviin perheisiin. Haastattelun kohteita etsittiin kahdesta saman johtajan johtamasta päiväkodista. Haastatteluun osallistumisen kriteeri oli, että perhe on monikulttuurinen eli perheessä tuli olla jokin muu kieli kuin suomi tai suomen kielen lisäksi toinen tai toisia kieliä. Tutkimuksessani tein yhteistyötä päiväkotien henkilökunnan kanssa tiedustelemalla heiltä mahdollisista monikulttuurisista perheistä. Päiväkodin kasvattajat ohjasivat minut monikulttuuristen perheiden luo. Jaoin haastattelupyynnöitä yhteensä noin 10-15 kappaletta, joista kolmeen vastattiin myöntävästi. Loppuja kyselylomakkeita en saanut lainkaan takaisin.

Teemahaastattelut tein siis kolmelle monikulttuuriselle perheelle. Haastattelin saman perheen vanhempia sen mukaan, kuinka he halusivat osallistua tutkimukseen. Yksi perhe halusi osallistua molempien vanhempien voimin yhteishaastatteluun. Kahdesta perheestä vain toinen vanhemmista osallistui haastatteluun. Teemahaastatteluita edelsi lyhyt ja ytimekäs tiedote (liite 2), jossa oli englannin- ja suomenkieliset esittelyt siitä, mitä haastattelu koskee ja miksi se tehdään. Tiedotteessa pyydettiin vanhempien osallistumista haastatteluun ja pyydettiin palauttamaan se määräaikaan mennessä päiväkodille, jossa perheen lapsi vietti päivänsä.

Osallistuvien perheiden kanssa sovimme haastatteluajan joko päiväkodille tai muuhun haastatteltavan haluamaan paikkaan. Kahden perheen kanssa toteutimme haastattelut päiväkodissa, ja yksi perhe pyysi minut kotiinsa. Haastattelut tehtiin anonyymeina eli minkään perheen henkilöllisyys ei käy ilmi tuloksista. Tulokset olen käsitellyt yleisellä tasolla kuitenkin antaen informaatiota vanhempien kokemuksista.

7.2 Laadullisen tutkimuksen menetelmänä teemahaastattelu

Kuten edellä kuvatusta opinnäytetyöni prosessista käy ilmi, käytin työssäni aineistonkeruun menetelmänä haastattelua. Työssäni nauhoitin haastattelut ja litteroin ne myöhemmin, jotta pystyin tarkastelemaan niitä syvällisesti. Tutkimukseni on laadullinen työ, jolloin haastattelu on hyvä menetelmä saada haastateltavien subjektiivisia kokemuksia, näkemyksiä sekä mielipiteitä tutkittavasta asiasta (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72).

Hirsjärvi & Hurme (2000, 35) ovat listanneet teoksessaan asioita, joiden vuoksi haastattelu on hyödyllinen tiedonkeruun menetelmä. Kun tutkimuksessa halutaan tietää ihmisten kokemuksia, on haastattelu siihen hyvä keino, sillä haastattelussa korostetaan nimenomaan ihmisen näkemistä subjektina. Haastateltavan henkilön osuus tutkimuksessa on aktiivinen. Haastattelut sopivat työhöni myös siitä syystä, että ne nauhoitettiin, ja nauhoitusten avulla pystyin syventämään ja tarkentamaan haastateltavien kertoman merkityksiä.

Tutkimushaastattelun lajeja on monia, mm. lomakehaastattelu, strukturoimaton haastattelu sekä opinnäytetyössäni käyttämäni teema- eli puolistrukturoitu haastattelu (Hirsjärvi & Hurme 2000, 43-47). Toteutin haastatteluni teemahaastatteluina, joissa teema ohjaa vapaamuotoista keskustelua. Teemahaastattelu on kuitenkin puolistrukturoitu, jolloin pystyin tarkentamaan kysymyksiäni, jotta sain vastauksia juuri niihin kysymyksiin, joita työssäni etsin.

Teemahaastattelu sopi työhöni, koska se on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, joka on lähellä syvähaastattelua, mutta teemahaastattelussa voidaan tiettyissä määrin ohjata teemoja muutamilla tarkentavilla kysymyksillä (vrt. syvähaastattelu, joka on täysin strukturoimaton) (Tuomi & Sarajärvi 2009, 75). Teemahaastattelu on sopiva menetelmä työssäni, sillä sen aikana voidaan keskustella vapaasti tiettyjen teemojen parissa. Tutkimuksessani voi ilmetä puolin jos toisinkin ymmärrys- sekä kielellisiä haasteita, jolloin teemahaastattelu antaa haastattelulle puitteet, mutta kysymyksiä voidaan käydä läpi yhdessä syvemmin ja niin, että ymmärrämme kaikki toisiamme.

Teemahaastattelun perustana on tieto siitä, että haastateltavat ovat kokeneet itse sen asian, jota teemahaastattelulla halutaan tutkia. Teemahaastattelua ohjaa edellä mainitun seikan lisäksi teoretieto tutkittavasta asiasta eli kuinka asian tulisi teoriassa tapahtua. Teemahaastattelussa on myös se etu, että haastattelukertoja tai haastattelun syvyyttä ei ole etukäteen määriteltä. Haastattelu kulkee tiettyjä teemoja käsitellen juuri niin, kuin haastateltava on kyseisen asian kokenut. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48.)

7.3 Teemahaastattelu opinnäytetyössäni

Haastattelujani ohjasi vahvasti teoriatieto siitä, miten kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen tulisi aloituksessa ja arjessa toteutua. Haastattelukysymykset (liite 3) rakentuivat kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutumisen kokemuksiin päivähoidon alussa ja arjen kohtaamisissa. Kysyin haastatteluissa muun muassa monikulttuuristen vanhempien kokemuksia kuulluksi tulemisesta, kasvattajien perheelle antamasta tuesta päivähoiton alussa sekä arjessa, varhaiskasvatussuunnitelman tasa-arvoisen laatimisen toteutumisesta sekä ylipäänsä vanhempien näkemyksiä kasvatuskumppanuudesta päiväkodin henkilökunnan kanssa. Haastattelukysymykseni pohjautuivat siihen, miten teoriassa on määritetty kasvatuskumppanuuden ja sen neljän periaatteen toteutuminen päivähoitoa aloitettaessa ja arjessa.

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 75) ovat pohtineet, tarvitseeko jokainen kysymys esittää jokaiselle haastateltavalle täysin samanlaisena ja samassa järjestyksessä. Tätä mietin itsekkin. Tulin siihen tulokseen, että haastatteluille oli teema, jota tarkensin muutamilla kysymyksillä, mutta itse haastattelutilanteet määrittelisivät sen, missä järjestyksessä syventäviin kysymyksiin haastateltavien kanssa paneudun. Näin haastatteluissa loppujen lopuksi kävikin. Pääpaino haastatteluissa oli, että sain kerättyä vastauksia tutkimuskysymyksiin. Myös tämä toteutui erittäin kattavasti.

Aikaisemmin olen toteuttanut kaksi teemahaastattelua, joissa olen huomannut haastattelujen muokkautuvan paljolti sen perusteella, kuinka paljon haastateltavat tietävät haastattelua koskevasta asiasta ja minkä verran haastattelun teema heille merkitsee. Kerroin haastattelun saatekirjeessä vanhemmille lyhyesti kasvatuskumppanuudesta, jotta halutessaan he saivat tutustua ja pohtia aihetta etukäteen. Näin pyrin ennakoimaan sen, että haastateltavat ovat valmistautuneet haastatteluun ja näin ollen tutkimuskysymyksiin löytyisi monipuolisesti vastauksia.

Teemahaastattelujen olen huomannut olevan hyvä keino laadullisen aineiston keräämiseen myös siitä syystä, että ihmisiltä saattaa nousta tärkeitä näkökulmia esiin teemasta, jota en ole välttämättä itse huomannut tarkentavissa kysymyksissäni tarkastella. Myös opinnäytetyöni tutkimushaastatteluissa sain sellaista tietoa, jota en ollut itse ennen haastatteluja ajatellut, mutta noustessaan esille ne toivat syvyyttä haastattelun vuorovaikutukseen sekä tutkimustuloksiin.

7.4 Sisällönanalyysi

Sisällönanalyysi on nimensä mukaisesti metodi kerätyn aineiston perusteelliseen läpikäyntiin. Sisällönanalyysiä voidaan pitää yleisenä metodina tarkastella aineistoa. Sisällönanalyysiä käy-

tetään erityisesti kvalitatiivisissa eli laadullisissa tutkimuksissa. Sisällönanalyysillä on perusparit, joita sen toteutuksessa tulee käyttää, jotta aineiston sisällön voi analysoida tarkasti. Aineistosta täytyy tehdä vahva päätös siitä, mikä siinä kiinnostaa, mitä sisällönanalyysillä tarkastellaan. Aineisto käydään läpi tarkasteltavan asian näkökulmasta etsien ja merkiten niitä asioita, jotka liittyvät tarkasteltavaan ja etsittävään asiaan. Sisällönanalyysiä tehtäessä kaikki ulkopuolinen ja ylimääräinen tulee jättää analyysin ulkopuolelle. On kuitenkin oltava tarkka jättäessään asioita analyysin ulkopuolelle, sillä ulkopuolelle voi helposti jäädä jotakin aineiston tulosten kannalta tärkeitä tuloksia tai tietoja. Kun tulosten kannalta merkittävät sisällöt ovat löytyneet, ne tulee nostaa erilleen muusta aineistosta ja teemoitella, luokitella tai tyyppitellä. Viimeinen vaihe sisällönanalyysissä on koota tulokset ja kirjoittaa yhteenveto. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-92.)

Opinnäytetyössäni toteutan kaikki yllä mainitut sisällönanalyysin kohdat. Teemoittelusta, tyyppittelyistä sekä luokittelusta käytän työni sisällön jäsentämiseen teemoittelua. Teemoittelussa aineiston sisältö luokitellaan esiin nousevien teemojen mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93). Teemat sisällönanalyysissäni olivat kasvatuskumppanuutta ohjaavat neljä periaatetta: kuuleminen, kunnioitus, luottamus sekä dialogi. Yhtenä teemana työssäni oli myös kehittämisenäkökulma, jossa haastateltavat saivat tuoda esiin asioita, joita toivoisivat kasvatuskumppanuudessa vielä kehitettävän tai asioita, jotka kehittäisivät monikulttuurista kasvatuskumppanuutta. Näiden teemojen pohjalta teemoittelin aineiston sisällön. Teemoittelu on erityisesti laadullisten tutkimusten sisällönanalyysin keino, jolla aineisto pilkotaan teemojen perusteella ja sen sisältöä tarkastellaan tarkemmin (Tuomi & Sarajärvi 2009, 93).

Sisällönanalyysi voidaan toteuttaa aineistolähtöisenä analyysinä, teoriaohjaavana analyysinä tai teorialähtöisenä sisällönanalyysinä. Aineistolähtöinen analyysi toteutetaan nimensä mukaisesti aineistolähtöisesti. Sen taustalla ei ole mitään ennalta määrättyä olettamusta, eikä mikään ennalta määräytynyt oletamus vaikuta aineiston analyysin lopputulokseen. Analysointi lähtee siis aineistosta. Teoriaohjaavassa analyysissä aineiston analyysissä on teoriaan joitakin sidoksia, joiden tarkoitus on edesauttaa analyysin etenemistä. Teoriaohjaavassa analyysissä voidaan käyttää päällekkäin aineistolähtöistä analyysiä, jolla aineiston sisältöön tartutaan ensisijaisesti. Analyysin edetessä mukaan otetaan teoriaohjaavaa analyysiä tuomaan syvyyttä analyysiin. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 95-97.)

Tutkiessani eri teoksia kasvatuskumppanuudesta olen huomannut päiväkodin aloituksessa ja arjessa olevan muutamia tiettyjä asioita, joiden tulisi toteutua, jotta kasvatuskumppanuuden neljän ohjaavaan periaatteen on mahdollista toteutua. Tämän vuoksi päätin toteuttaa sisällönanalyysi metodina käyttäen Tuomen ja Sarajärven (2009, 97) viimeisenä mainitsemaa menetelmää, teorialähtöistä analyysiä. Teorialähtöinen sisällönanalyysi tarkoittaa sitä, että aineisto, jonka teemahaastattelun perusteella saan, perustuu viitekehykseen, joka voi olla jo

valmis teoria tai käsitejärjestelmä. Haastattelussa nousseita asioita tarkastellaan teoriakemien läpi, jolloin nähdään, miten tutkittu asia on toteutunut verrattuna teoriaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.) Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä työssä tai tutkimuksessa esitellään jo olemassa oleva malli, johon sisällönanalyysi pohjautuu (Tuomi & Sarajärvi 2009, 97.) Tutkimuksessani tämä malli oli varhaiskasvatuksen kriteerit siitä, miten kasvatuskumppanuuden tulisi toteutua perheiden ja ammattikasvattajien välillä päivähoidon alussa sekä arjessa. Työtä ohjasi teorian tieto kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutumisesta, joihin tutkimuksessani etsin ja löysin teemahaastattelun avulla vastauksia, perheiden subjektiivisia kokemuksia asiasta.

Tutkimukseni sisällönanalyysiä tehdessäni toteutin teorialähtöisen sisällönanalyysin strukturoituna. Strukturoitu analyysi tarkoittaa sitä, että tutkimuksen sisällöstä etsitään vain siihen liittyvät asiat, joiden toteutumista tarkastellaan teorialähtöisesti. Strukturoitu malli testaa jo olemassa olevaa teoriaa uudessa ympäristössä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 113.) Työssäni käytin strukturoitua teorialähtöistä analyysimallia soveltaen. Erinäisissä teoksissa, joita olen työssäni käyttänyt, on kerrottu, kuinka kasvatuskumppanuuden tulisi teoreettisesti käytännössä toteutua. Toin tämän teorian käytäntöön uuteen kontekstiin, jossa perheiden kokemukset olivat uuden ympäristön asemassa. Tutkimuksessani peilasin teoriaa niihin kokemuksiin, joita perheet toivat esille.

Sisällönanalyysissä tulosten jäsenyskeinoksi valitsin teemoittelun ja teemoiksi kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen, dialogisuuden ja kehittämisen näkökulmat. Tutkimuskysymykset ohjasivat suoraan edellä mainittujen teemojen esiin tuomisen haastatteluissa. Teorian teemojen lähtöoletuksena oli esimerkiksi aloituskeskustelun toteutuminen. Uusi ympäristö, johon teoria vietiin, olivat perheiden kokemukset, joita haastatteleamalla kartoitin.

Käsittelin haastatteluaineiston omaan käyttööni koodaamalla eli esimerkiksi alleviivaamalla eri haastattelujen kohtia eri väreillä. Tulosten julkistamiseen en ole koodausta käyttänyt esimerkiksi numeroimalla haastattelut, sillä haastateltavat pyysivät varmistamaan anonymiteettin, jonka koodaus numeroimalla haastattelut olisi mahdollisesti rikkonut eli ilmaissut lukijalle haastateltavien henkilöiden. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2014.)

8 Tutkimuksen luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei pystytä yksiselitteisesti selvittämään. Laadullista tutkimusta tehtäessä on olemassa kuitenkin tiettyjä kriteereitä, joiden täyttymisen voidaan olettaa kertovan jotakin tutkimuksen luotettavuudesta. Tutkimuksesta tulee ilmetä sen kohde ja tarkoitusperät eli miksi tutkimusta tehdään ja kenelle. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella myös tutkijan sitoutumisen avulla: mitä mieltä tutkija on aiheesta, onko se hänel-

le tärkeä. Tutkijalla on voinut olla lähtöolettamuksia, jotka ovat voineet pysyä samoina tai mahdollisesti muuttua tutkimuksen aikana. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta myös aineiston keruun tarkastelu on tärkeää. Se, miten aineisto on kerätty niin teknisesti kuin menetelmällisestikin, antaa tutkimukselle luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140.)

Omassa tutkimuksessani luotettavuutta toi aineiston kerääminen teemahaastattelun avulla, jolloin saatiin tietää haastattelun kohteina olevien vanhempien subjektiivisia kokemuksia. Subjektiiviset kokemukset olivat se, mitä tutkimuksellani haettiin, ja teemahaastattelun avulla saatiin henkilökohtaiset kokemukset esiin, sillä haastattelun sisältö koski ainoastaan perheiden subjektiivisia kokemuksia kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Lisää luotettavuutta antoi teknisesti kerätty aineisto. Nauhoittamalla saatiin koko aineisto tarkasti muistiin, josta sitä oli hyvä analysoida sanatarkasti. Aineiston nauhoituksesta voitiin kuulla myös sanojen merkitys painotuksien ansiosta. Välttämättä sen ei voida kuitenkaan sanoa olevan luotettavuuden perustana, sillä painotusten kuuleminen edellyttää myös kuulijan tulkintaa asiasta.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa luotettavuutta voidaan tarkastella sillä perusteella, miten esimerkiksi haastateltavat on valittu. Se, kuinka monta heitä tutkimukseen osallistuu ja miten heihin otetaan yhteyttä, kertoo tutkimuksen luotettavuudesta. Luotettavuudesta kertoo tutkimuksissa myös se, ettei haastateltavien henkilöllisyys tule tutkimuksesta ilmi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 140-141.) Tutkimustyössäni mahdolliset haastateltavat valittiin muun muassa sen kriteerin perusteella, että heidän perheensä olivat monikulttuurisia, erikielisiä sekä kotoisin eri maista. Tutkimuksessa haluttiin myös jostain muusta maasta tullutta kulttuuria edustavan perheen ja perheenjäsenen näkemystä kasvatuskumppanuuden toteutumiseen monikulttuurisuutta ajatellen. Perheen monikulttuurisuuden takaaminen toi luotettavuutta sille, että haastateltavilla perheillä on omakohtaista kokemusta kasvatuskumppanuudesta monikulttuurisena perheenä.

Tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa myös muun muassa sen kesto: kuinka kauan aikaa on käytetty kokonaisuudessaan tutkimuksen tekemiseen. Tutkimustulosten analyysi sekä tutkimuksen raportointi ovat seikkoja, jotka tutkimuksen luotettavuudessa on otettava huomioon. Niin tutkimuksen luotettavuuden kuin haastatteluihin osallistuneiden kohdehenkilöidenkin kannalta tutkimus on pystyttävä raportoimaan kokonaisuudessaan selkeästi ja antamaan riittävää tietoa. Tutkimuksen luotettavuudessa on otettava huomioon myös eettisyys. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 141.) Kestoiltaan haastatteluni olivat tunnista puoleentoista tuntiin, jona aikana saimme jokaisen perheen kanssa käsiteltäviä tutkimuksen kannalta oleelliset ja tarvittavat asiat rauhassa ja monipuolisesti.

9 Laadullisen tutkimuksen eettisyys

Laadullisen tutkimuksen eettisyyttä tulee pohtia erittäin tarkasti. Laadullisissa tutkimuksissa menetelminä ovat usein menetelmät, joita käyttämällä selviää toisinaan yksityiskohtaisesti henkilökohtaisia kokemuksia. Laadullisen tutkimuksen yhteydessä kohdattaessa ihmisiä on kohtelulla sekä eettisyydellä ja moraalilla suuri rooli, jotta tutkimus toteutuu eettisesti ja moraalisesti oikein. Laadullisen tutkimuksen eettisyydessä on myös monia muita ulottuvuuksia. Tutkija vastaa muun muassa siitä, että tutkimuksen sisältö on esitetty johdonmukaisesti ja että laadullisen tutkimuksen sisältö on laadukasta. Tutkija on tutkimuksessaan puolueeton sekä sitoutunut tehtäväänsä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 125-127.)

Tutkimuksen eettisiin kysymyksiin kuuluu myös tutkimusaihe. Aiheen rajaamista tulee aina tarkoin miettiä, jotta se on myös eettisesti oikein eikä se esimerkiksi loukkaa ketään. Aihetta rajattaessa on usein pohdittava, kuka on tutkimuksen toimeksiantaja, mistä lähtökohdista tutkimusta aletaan tehdä ja miksi kyseistä tutkimusta halutaan tehdä. Eettisesti tutkimusta tarkasteltaessa on syytä kiinnittää huomiota myös tutkittavien, esimerkiksi haastateltavien, henkilöiden henkilösuojaan. Henkilöille on tarkkaan kerrottava tutkimuksen sisältö, se, mitä tutkimustuloksille ja tutkimustuloksilla tehdään, sekä varmistettava, että jokainen henkilö on ymmärtänyt, mistä tutkimuksessa on kyse. Laadullista tutkimusta tehtäessä kuuluu eettisyyteen myös se, että jokainen tutkimukseen osallistuva henkilö tekee sen vapaasta tahdostaan. Tutkimukseen osallistuvilla henkilöillä on aina taattava hyvät olosuhteet, eikä heitä saa millään tavoin vahingoittaa tai loukata. Luottamuksellisen suhteen luominen on tutkijan velvollisuus. Tutkijan on oltava rehellinen ja sanansa mittainen ja annettava tutkimukseen osallistuvalla kaikki häneen liittyvä tieto. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 129-131.)

Eettisyyttä tutkimusta raportoitaessa sekä teoriaa tarkasteltaessa on myös kunnioittaa kaikkea tietoa, jota tarkastelee. Perusta tutkimukselle on tehtävä tarkoin. Jo olemassa olevia tutkimuksia ei saa väheksyä eikä niistä tule tuoda esille virheellistä tietoa. Tutkijan vastuulla on tutustua aiempiin tutkimuksiin ja teorian tietoon niin hyvin, että voi sitä käsitellä työssään eettisesti oikein ja luotettavasti. Eettisesti oikein tehdyssä tutkimuksessa ei saa esiintyä vilppiä, eikä mitään toisten tuottamaa tietoa saa käyttää luvatta siihen selkeästi viittaamatta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132-133.)

Opinnäytetyötäni varten varmistin eettisyyden toteutumisen ennen haastatteluja kertomalla jokaiselle haastateltavalle haastattelun tarkoituksen ja sen, mihin tuloksia käytetään. Ennen haastatteluja toimitin haastateltaville selkeän kaksikielisen esitteen siitä, mitä haastattelu koskee ja mihin tarkoitukseen se tulee. Henkilökohtaisin keskusteluin varmistin, että haastateltavat ovat ymmärtäneet esitteen sisällön. Tuloksia käsitellessäni huolehdin, että jokaisen haastateltavan anonymiteetti on taattu: tulokset on kirjattu yleisellä tasolla tuoden kuitenkin

esiin muutamia esimerkkejä haastateltavien vastauksista. Vastauksista ei selviä, kenen kertomaa mikäkin vastaus on.

10 Tulokset

Koko tutkimukseni sisältö saatiin käyttämällä teemahaastattelua. Haastatteluihin osallistui kolme eri perhettä. Jokainen haastattelu noudatti samaa kaavaa, jossa teemoina olivat päivähoiton aloituksessa ja arjessa toteutuvat neljä kasvatuskumppanuutta ohjaavaa periaatetta sekä kasvatuskumppanuuden kehittämisenäkökulma. Tutkimuksessani perheet olivat joko maahanmuuttajaperheitä tai perheitä, joissa toinen vanhemmista oli tullut Suomeen toisesta maasta ja kulttuurista. Perheiden suomalainen päiväkotihistoria oli vaihteleva; toiset olivat olleet suomalaisessa päivähoitossa jo useamman vuoden, toiset lyhyemmän ajan kuluessa aloittaneita.

Kokonaisuudessaan jokainen haastateltavista perheistä tiesi, mitä kasvatuskumppanuus on, ja he kokivat sen toteutuneen hyvin omalla kohdallaan. Syitä, miksi kasvatuskumppanuus on perheiden mielestä toteutunut hyvin, olivat muun muassa se, että suomen kielen oppimiseen on kiinnitetty päiväkodissa huomiota ja että lapsi viihtyy päiväkodissa hyvin. Eräs haastateltavista sanoittaa asiaa näin:

”Siitä on puhuttu. Niin siis se, että yhteisesti kasvatetaan ja tavoitteena on niin kuin saada lapsi oppimaan suomalaisia tapoja ja temppuja ja näin edespäin. Ja sitten siis suomen kieltä, tietysti siihen on kiinnitetty huomiota.”

”Tietysti hyvää, he kuulevat meitä ja kyllä tietysti hyvää.” ”He aina he puhuvat hänen kanssa, hän opettele kaikki miten puhutaan miten sanotaan.”

Perheet ovat myös kokeneet, että yhteistyö päivähoitoryhmän jokaisen kasvattajan kanssa lähti liikkeelle hyvin ja jokaisen kasvattajan kanssa pystyi kommunikoimaan luontevasti. Perheet aloittivat luottavaisin ja positiivisin mielin päivähoitopaikoissaan, ja arki on myös tuonut positiivista jatkoa kasvatuskumppanuussuhteen rakentumiselle. Seuraavissa luvuissa tuon esille tutkimukseni tulokset kasvatuskumppanuutta ohjaavien periaatteiden sekä kehittämisenäkökulman avulla.

10.1 Luottamus

Luottamus päivähoiton henkilökuntaan nousi perheillä esiin suureksi osin siitä, että heidän lapsensa käyvät hoidossa mielellään ja haluavat iloisin mielin mennä joka aamu päivähoitopaikkaan. Myös ammattikasvattajien avuliaisuus loi positiivista luottamuksen tunnetta koko

päivähoidossa aloituksessa ja arjessa. Kasvattajien englannin kielen taito oli tärkeää varsinkin vanhemmille, joiden suomen kieli on vielä heikko. Perhe kuvaili edellä mainittuja luottamuksen piirteitä seuraavasti:

”Koska lapseni voi hyvin, siksi minä luotan heihin.”

”Koska he puhuvat englantia, ei ole ongelmia.”

”Joskus minä en ymmärrä ja sitten he puhuvat minulle englantia.”

Kaikki haastatteleman perheet kokivat päiväkodin ilmapiirin olevan hyvä ja jokaisen perheen olevan tervetulleita tuomaan ja hakemaan lapsiaan. Kielellisestä näkökulmasta kasvatuskumppanuuden neljää periaatetta vahvisti se, että suurin osa vanhemmista pystyi keskustelemaan halutessaan myös englanniksi päiväkodin henkilökunnan kanssa. Haastattelun perusteella kasvattajien englannin kielen taitoisuus auttoi sitä, ettei kanssakäymisessä ollut paljoa haasteita. Kielen merkitys ja kasvattajien taito puhua englantia on mahdollistanut muutamisessa perheissä hyvän kasvatuskumppanuuden mukaisen luottamuksen syntymisen.

Kasvatuskumppanuutta on vahvistanut päiväkodin kasvattajien avuliaisuus. Tutkimukseni mukaan perheet kokivat saavansa tarvittaessa apua henkilökunnalta. Tukena avun antamiselle toimivat joidenkin haastateltavien mukaan myös kuvat. Kun vanhempi pyysi apua kasvattajilta, neuvoivat he tätä ja käyttivät sanallisen ohjeistuksen lisäksi myös kuvia. Kuvia käyttämällä on varmistettu perheen ymmärrys asiaan ja osoitettu avuliaisuutta perhettä kohtaan.

Esimerkiksi eräällä perheellä oli vaikeuksia löytää talviaikaan villasukkia, ja perheenjäsenet keskustelivat siitä ammattikasvattajien kanssa. Kasvattajat kertoivat, että niitä saa kaupasta ja tueksi he näyttivät vielä villasukan kuvaa, jotta yhteisymmärrys tarvittavasta tavarasta oli varmaa molemmin puolin.

Luottamusta ja kuulemista ilmeni myös kulttuuristen asioiden ja piirteiden kunnioittamisessa. Esimerkiksi osa eri kulttuureista tulevista perheistä ei syö kaikkia samoja kantasuomalaisten normaaliin ruokavalioon kuuluvia ruoka-aineita. Tällöin on tärkeää, ettei siihen pakoteta, vaan asia hoidetaan luontevasti niin, että kyseisten perheiden lapset eivät syö omassa kulttuurissaan syötäväksi kelpaamattomaksi määriteltyä ruokaa. Syötäväksi kelpaamaton ruoka korvataan jollain vaihtoehtoisella raaka-aineella. Luottamusta vahvisti, että lapselle tarjotaan luontevasti toista ruokaa, ja eräs perhe kertoi myös johtajan osoittaneen kiinnostusta ja kuulemista muun muassa syötäväksi kelpaamatonta ruokaa kohtaan. Perhe kuvailee asiaa seuraavanlaisesti:

”Normaalisti me emme syö - - -.” ”He sanoivat, että joo okei, me emme anna lapselle - - -. Hän on lapsi, hän ei ymmärrä mikä on sallittu tai mikä on kielletty, hän ei ymmärrä, on ruokaa, sitten hän syö. Siksi minä sanoin heille ja johtajalle myös, hänkin kysyi minulta.”

Perheille oli kuitenkin myös tärkeää, että päiväkodissa opetetaan lapsille suomalaisia tapoja, vaikka se alussa voi olla vaikeaa. Esimerkiksi jo pelkästään uuteen ruokaan tottuminen vie pitkän aikaa. Lasta täytyy tukea kokeilemaan uusia makuja, mutta kunnioittaa hänen rajojaan ja antaa sopeutumiselle aikaa. Perheiden mielestä oli tärkeää, että heidän ruokailutottumuksensa otettiin huomioon ja samalla opetettiin lapselle suomalaisia tapoja ja asioita. Tämä käy ilmi seuraavasti:

”Joo totta kai ruokailu on erilainen meillä on vähän erilainen, me emme ole tottunut suomalaiseen ruokaan. Nyt minä ajattelen että lapsi on jo vähän tottunut. Mielestäni se on hyvä. Koska joskus kotona teen meidän maan ruokaa, hän sanoo ei, minä haluan koulun ruokaa.”

Kulttuurin ottaminen huomioon tuli haastatteluissa esiin yleisessä kanssakäymisessä sekä kielillisyyden alueella. Varsinaisesti minkään perheen kulttuuria kohtaan ei ollut osoitettu erityistä huomiota. Osa vanhemmista koki tämän olevan hyvä asia, koska näin kaikki ovat samassa asemassa. Osa vanhemmista toivoi kuitenkin, että päiväkodin kasvattajat olisivat olleet kiinnostuneempia perheiden kulttuureista.

Luottamus päiväkodin henkilökuntaa kohtaan ilmeni myös muun muassa mielipiteissä ammattitaidosta sekä kyvyistä pitää ryhmät koossa. Haastattelussa nousi seuraavanlaisesti esiin kyky asettaa lapsille rajoja hyvässä hengessä, mikä lisäsi myös arvostusta päiväkodin henkilökuntaa kohtaan:

”Nää on semmosia vahvoja naisia, että jotka osaa pitää jöötä, koska mun mielestä on hyvä niinku rajoja ja rakkautta.”

Tutkimuksessani kävi ilmi, että luottamus päiväkotia ja sen henkilökuntaa kohtaan oli kaikilla perheillä vahva. Luottamusta kuitenkin on koetellut muutama kohta, jolloin lapsen kohtaamiseen ei ole kiinnitetty tarpeeksi huomioita. Tällaisia tapauksia ovat olleet muun muassa ikäviä pienet välikohtaukset, jossa lapsen tai ryhmän muiden lasten hyvinvoinnin takaaminen on ollut puutteellista. Tapaukset eivät ole kuitenkaan tutkimukseni perusteella vaikuttaneet yleisesti luottamuksen rakentumiseen ja ylläpitoon, sillä kaikki perheet kokivat kasvattajasuhteiden olevan luottamuksen arvoisia.

Perheet ovat kokeneet, että kasvattajien kanssa pystyy puhumaan kaikesta. Kasvattajien kanssa voi puhua niin hyvistä kuin hankalistakin asioista, joskin suurimmalla osalla haastatteluun osallistuneista vanhemmista ei ollut ollut päiväkodin henkilökunnan kanssa tarvetta puhua ikävistä asioista. Kasvatuskumppanuuden periaatteisiin kuuluu molemminpuolinen kanssakäynti eli myös kasvattajien on pystyttävä kertomaan kaikenlaisia asioita lapsen arjesta. Luottamus lapsen hyvinvointiin nousi haastatteluissa esiin seuraavasti:

”Joo, tietysti hyvää. Koska he aina puhuvat hyvää, hyvää, hyvää. Minusta tuntuu, että kaikki on hyvin.”

”Ei ainakaan koskaan ole kokenut tullessa torjutuksi.”

Suurimmaksi osaksi perheet kokivat saavansa aina myös positiivista palautetta kasvattajilta, mutta pieni osa haastatteluun osallistuneista toi esiin kokemuksen negatiivisen palautteen vastaanottamisen raskaudesta:

”Se on meinaan aina kauheen raskasta kuulla aina negatiivista palautetta, että ehkä siihen oltais voitu puuttua jo vähän aikasemminkin, ettei tuu aina vaan sitä, että taas se löi toista tai taas sillä sitä ja tätä.”

Luotettavuutta kasvatuskumppanuussuhteessa luo myös tietynlainen jatkuvuus. Asioista sovitaan päiväkodin henkilökunnan kanssa, jolloin on tärkeää, että sovituista asioista pidetään kiinni. Esimerkiksi varhaiskasvatuskeskusteluissa sovitaan lasta ja perhettä koskevia asioita. Kun asiat liittyvät esimerkiksi lapsen kielelliseen kehitykseen, ja sen seuraamisesta tehdään sopimuksia, on tärkeää luottamuksen, kunnioituksen, kuulemisen ja dialogisuuden kannalta saada aikaan puheen lisäksi konkreettista toimintaa. Tutkimukseni varhaiskasvatuskeskusteluissa oli sovittu muun muassa juuri edellä mainitsemastani kielellisen kehityksen seuraamisesta. Myös muita sovittuja asioita nousi haastatteluissa esille. Suurin osa vanhemmista koki sovittujen asioiden toteutuneen. Perheelle kerrottiin arjen kohtaamisissa, miten varhaiskasvatuskeskusteluissa sovitut asiat sujuivat ja kehittyivät lapsen arjessa. Päiväkodilla on myös ollut kielen tukemiseen oma kerho niille lapsille, jotka ovat tarvinneet kielellistä tukea. Kerho on kili-kerho eli kieli- ja liikuntakerho. Tutkimukseni mukaan päiväkodin henkilökunta pitää kerhoa, ja vanhemmat ovat kokeneet kerhon olevan osa kielen kehityksen seuraamista ja tukemista arjessa. Kerhon jälkeen vanhemmilla ja ammattikasvattajilla on keskustelua aiheesta. Kerho oli yksi esimerkki, joka toi luottamusta siihen, että lapsen kielen kehitystä todella seurataan ja tuetaan. Varhaiskasvattajat pitivät huolen siitä, että he informoivat vanhempia keinoista tukea kielen kehitystä.

Ylipäättänsä haastatteluissa nousi esille hyvä luottamus. Luottamuksen tunnetta päiväkotia ja kasvattajia kohtaan oli jokaisella perheellä. Kuten edellä mainituista esimerkeistä käy ilmi, luottamuksen tunnetta antoivat erilaiset asiat. Erityisesti luottamuksen tunteen antoi monelle vanhemmalle se, että lapsi viihtyy päiväkodissaan.

10.2 Kuuleminen ja kunnioitus

”Se oli tosi rento juttu, mut sit kuitenkin näytettiin lapsen huonekin et ne ties missä se oli ja se oli sit ihanaa kun silloin ne sai sit tietää et lapsen lempivärin ja sit et mist se tykkää ja sit kun lapsi alotti siellä ni kappas sil olik siel lempivärinen henkari ja kuva siitä mistä se tykkää nimikyltissä, että oli tosi hyvin otettu huomioon.”

Kuten yllä olevasta sitaatista käy ilmi, aloituskeskustelussa tämä perhe oli kohdattu hyvin ja perheen kuuleminen ja kunnioitus otettiin hyvin huomioon päivähoidon aloituksessa tuoden sinne jatkuvuutta lapsen kotiarjesta. Lapsen mielenkiinnon kohteet oli huomioitu ja se myös osoitettiin perheelle lapsen aloittaessa päivähoitopaikassa. Luottamuksellisen ja kunnioittavan suhteen alkamisen kannalta jatkuvuus kotoa päiväkodin arkeen on tärkeää. Perhe tuntee, että päiväkodissa heidät on otettu huomioon yksilöllisesti sekä kuultu ja nähty perheen lapsen kiinnostuksen kohteita.

Tutkimuksessani perheet olivat kokeneet aloituksen hyväksi, vaikka suurimmalla osalla heistä aloitus tapahtui nopeasti. Nopea aloitus oli kuitenkin tarpeellista perheiden asioiden järjestämisen kannalta, joten suurimmaksi osaksi perheet kokivat nopean aloituksen päiväkodissa hyvänä ja juuri heidän tarpeitaan kuulevana. Seuraavista keskusteluista käy ilmi perheen kokemus kuulluksi tulemisesta päiväkodin arkeen tutustumisessa:

Haastattelija: ”Oliko teillä sitten yhteistä tutustumista päiväkotiin?”

Vanhempi: ”Ei, ei.”

Haastattelija: ”Oliko siihen mahdollisuutta?”

Vanhempi: ”Meni, et kyl mä vaan sit vein sen.”

Haastattelija: ”Oliko se teistä ihan hyvä, vai olisitteko halunnut olla mukana?”

Vanhempi: ”No kun siinä oli silleen, et lapsi alotti heti kesän jälkeen ja heinäkuun päiväkoti on kiinni ja sit heti meillä alko työt ni ei siin niinku ollu aikaa et sit muistaakseni se tutustuminen tehtiin edellisenä päivänä hätäratkasuna. Jos päiväkoti ois ollu auki heinäkuussa ni ei siin vaan sit ollu aikaa. Oishan se ollut ihan mielenkiintosta, mä en muista et jossain vaiheessa mä oon pyörähtäny siellä syksyllä et sit mä näin sen mut emmä muista et ois järjestetty mitään

tämmöstä. Et se on vähän hankalaa jos alottaa elokuun alussa kun alla on heinäkuu ni sit se alkaa vaan ja työt alkaa.”

Haastattelija: ”Kun te tulitte lapsen kanssa tänne päiväkotiin niin tulitteko te molemmat ja lapsi?”

Vanhempi: ”Juu tai siis mehän käytiin sitten yhtenä päivänä täällä ennen kun se varsinainen ja hän sitte kivasti leikki täällä ja innoissaan oli kun hän pääsee tänne.”

Haastattelija: ”Miten te koette itse sen, että aloititte nopeasti, alkoiko se yhteistyö hyvin, vai tuntuiko siltä, että olisi ollut parempi et ois tuntenu vaikka täältä jo jonkun kasvattajan?”

Vanhempi ”Ei, ei se mua häirinnyt ollenkaan. Kaikki kasvattajat on kuitenkin nyt tuttuja ja voi puhua kaikkien kanssa ja.”

Yllä olevista keskusteluista käy ilmi, että tutustuminen päivähoidon arkeen ei toteutunut kuten linjauksissa on kehoitettu. Nopeista aluista huolimatta yksikään perhe ei kokenut, että kasvatuskumppanuus ja päivähoido olisivat alkaneet huonosti-vain tavallista nopeammin. Jokaisen perheen kokemuksen mukaan aloituksen vastaanotto oli hyvää, kuulevaa ja kunnioittavaa. Perheiden mielestä olisi voinut olla mielenkiintoista tutustua päiväkotiin toteutunutta paremmin, mutta se ei vaikuttanut kasvatuskumppanuuden tai päivähoidon aloitukseen mitenkään negatiivisesti.

Kasvatuskumppanuuden periaatteisiin peilaten kaikki asiat eivät kuitenkaan kaikilta osin toteutuneet niin kuin teoriassa on kerrottu tapahtuvan. Perheitä tulisi kuulla ja heidän näkemyksiään kunnioittaa. Osa tutkimukseni vanhemmista koki kyllä tullessaan kunnioitetuksi ja kuulluksi, mutta tutkimuksessani nousi kuitenkin useaan otteeseen esiin perheen mielipide siitä, ettei viitsitty ottaa jotain aihetta puheeksi tai ”ei halunnut tulla leimatuksi niuhottajaksi”, joten ei sen kummemmin viitsinyt tietyistä asioista puhua kasvattajien kanssa. Tutkimuksessani tämä viitsimättömyys nousi vanhempien omasta ajattelusta ja luottamuksesta kasvattajien ammattiosaamiseen.

Kuulemisen ja kunnioituksen periaatteiden huomiotta jättämiseen liittyvänä esimerkiksi eräs perhe ei välttämättä olisi halunnut lapsensa osallistuvan luterilaiselle kirkkokäynnille. Kuitenkin päiväkodin kasvattajien mukaan lapsi ”meni kirkossa siinä samassa missä muutkin lapset”. Perhe kertoi halustaan olla laittamatta lastaan kirkkoon, mutta lopputulos oli kuitenkin, että lapsi meni mukaan kirkkoon, eivätkä vanhemmat viitsineet ”nipottaa” asiasta. Näin perhe kuvailee tapahtunutta:

”Nojoo, et emmä nyt halua olla mikään tiukkapipo siinä asiassa, et ompahan se sit nähny, et minkäläist on kirkko.”

Kuulemisen ja kunnioituksen periaatteeseen kuuluu, että vanhemman toiveet otetaan huomioon siinä määrin, kuin se on mahdollista. Muista haastatteluistani kävi ilmi, että päiväkodilla on mahdollista järjestää muuta toimintaa lapsille, jotka eivät osallistu esimerkiksi luterilaisille kirkkovierailuille. Vaikka vanhemmat kokivat, että loppujen lopuksi kirkkovierailu ei heitä haitannut ja he ajattelivat sen sitten lapsen silmin rikkautena tutustua myös suomalaiseen kirkkoon rakennuksena, olisi kuulemisen ja kunnioittamisen periaatteita noudattaen kuulunut tarjota perheelle toinen vaihtoehto.

Tutkimuksessani nousi esiin myös näkökulma ruokailutilanteesta, joka sekin liittyi perheen kulttuuritaustaan. Lapsella oli joskus hieman vaikeuksia ruokailussa, jolloin hänet siirrettiin erikseen istumaan ja syömään yksin. Lapsi viihtyi kyllä yksin syödessään. Käytännön ei myöskään sanottu olevan rankaisu lapsen käytöksestä ja sääntö koski myös kaikkia ryhmän lapsia. Haastattelussa vanhemmat toivat kuitenkin esiin näkökulman, että lapsen kulttuurissa yhdessä syömisellä on suuri merkitys, jolloin päiväkodin käytäntö sotii hieman perheen näkemystä vastaan. Perhe ajatteli, että jos lapsella oli haasteita isossa suomalaisessa seurueessa ruokailemisessa, tulisi ruokailua tukea eikä toimia päinvastoin laittamalla lapsi syömään erikseen. Perheen kulttuuria ajatellen yhdessä ruokailemisen harjoittamisella on myös suuri rooli kodin lisäksi päiväkodissa. Vanhemmat eivät ole kokeneet, että he olisivat viitsineet puuttua toimintaan, ja uskovat, että kasvatusammattilaiset osaavat työnsä.

Kuulemisen, kunnioittamisen ja dialogisuuden sekä luottamuksen näkökulmasta tavoitteet eivät edellä mainitussa esimerkissä toteudu. Perheen kokemus asiasta ei ole niin negatiivinen, että he mainitsisivat siitä kasvattajille, mutta kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutuessa kynnyksen tuoda omia näkemyksiään kasvattajille tulisi olla hyvin matala. Kasvatuskumppanuuden tulisi nimenomaan olla yhteistyötä molempien osapuolien ajatellessa lapsen parasta. Edellä mainitussa tapahtumassa kasvatuskumppanuuden neljä periaatetta jäävät täyttymättä, vaikka perheen kokemus asiasta onkin melko neutraali. Mainitussa esimerkissä luottamus kasvattajien ammattitaitoon on kuitenkin suuri vanhempien luottaessa siihen työhön, jota kasvattajat tekevät. He uskovat sen työn olevan hyväksi lapselle.

Suurimmaksi osaksi perheitä ja heidän näkemyksiään kuultiin ja kunnioitettiin. Esimerkiksi kulttuuriin liittyvät ruoka-ainerajoitukset tai luterilaiseen kirkkoon kuulumattomuus otettiin huomioon edellistä esimerkkiä lukuun ottamatta perheitä kuullen ja kunnioittaen. Lapsille annettiin eri ruoka-aineita normaaliin tapaan ja heille järjestettiin muuta tekemistä kirkossa käynnin ajaksi.

Myös kielellisissä asioissa perheet kokivat tullessa otetuiksi huomioon. Eräällä tutkimukseeni osallistuneella vanhemmalla oli suuri halu oppia suomen kieltä, ja hän oli keskustellut asiasta päiväkodin kanssa. He olivat yhdessä sopineet, että vanhemman kanssa keskustellaan pääosin suomeksi vanhemman toiveen mukaisesti. Vanhempi sai luotettavasti ja rohkeasti sanottua, jollei jotain ymmärtänyt, jolloin kasvattajat selittivät saman asian englanniksi ja varmistivat näin, että heillä oli yhteisymmärrys asiasta. Päiväkodin varhaiskasvattajat tukivat siis koko perhettä, niin vanhempia kuin lapsiakin, kuten alla olevasta sitaatista käy ilmi:

”Joo puhuvat ensin aina suomea, joskus minä en ymmärrä, sitten minä sanon en ymmärrä sitten he puhuvat englantia, mutta minä haluan että he puhuvat minun kanssa suomeksi, koska se on minulle hyvä.”

Jokainen haastatteleman perhe koki, että molemmat perheen vanhemmat voivat tasapuolisesti asioida päiväkodin kasvattajien kanssa. Kaikki vanhemmat kokivat itsensä tervetulleiksi, ja kokivat saavansa kuulumiset lapsen päivästä. Päivän kulusta kertominen vaihteli kielellisestä valmiudesta riippuen, ja toiset kommunikoivat englanniksi suurimman osan asioista, toiset suomeksi. Muutamien perheiden kanssa keskusteltaessa tehtiin tietoisesti-molempien vanhempien suostumuksella-niin, että toinen vanhemmista sai tarkemmat informaatiot päivistä ja ohjelmasta suomeksi, ja ei-suomea puhuva vanhempi sai arkiset asiat ja normaalit päivän kulun kertomiset suomeksi tai englanniksi niin, että molemminpuolinen ymmärrys oli hyvää. Perheiden tarpeita kuultiin ja niitä kunnioitettiin. Nämä osoitettiin muun muassa toimimalla perheiden toivomilla tavoilla.

10.3 Dialogisuus

Järvenpäässä on linjauksena ehdottaa perheelle kotikäyntiä päivähoitoa aloitettaessa. Siitä päiväkotiryhmästä, jossa lapsi aloittaa, ammattikasvattajan on tarkoitus käydä lapsen ja perheen kotona. Tutustumiskäynnin tarkoituksena on luoda turvallinen pohja perheelle aloittaa uudessa päivähoitossa ja tarjota paikkaa dialogisuuden rakentumiselle. Ammattikasvattaja tutustuu näin perheeseen, näkee sen tapoja sekä osaa ottaa huomioon lapsen tarpeita jo tämän tullessa ensimmäistä päivää päiväkotiin. (Lapsen vasu-prosessin käytännöt Järvenpäässä 2013, 1.)

Haastatteluissa kävi ilmi, että yhdessä perheessä kohdalla kotikäynti oli toteutunut. Kahdessa muussa perheessä käyntiä ei ollut toteutettu. Perheellä, jonka kotona ammattikasvattaja oli vierailut, oli positiivinen kokemus konkreettisesta käynnistä. Lapsen vasu-prosessin käytäntöjen Järvenpäässä (2013, 1) mukaan kotikäynti on sovittavissa perheen kanssa tai toteutettavissa muussa ympäristössä perheen näin tahtoessa. Tutkimukseeni mukaan perheelle oli kerrottu kotikäynnistä ilman neuvottelua tai toisenlaisen vaihtoehdon antamista:

”Ei ku kyl se oli ihan must, että se oli tultava, et ei saa aloittaa ennenku käydään kotona ja mä olin ihan ihmeissäni et koska muualla sellast ei ollu ollu.”

Kotikäynti herätti kummastelevia ajatuksia, mutta kotikäynnin ansiosta dialogi oli avattu, ja dialogisuus oli perheen mukaan toteutunut itse tapaamisessa. Perheellä, jonka luokse tutustumiskäynti ei toteutunut ollenkaan, oli kuitenkin odotuksia ja halua dialogisuuteen. Perhe kuvailee tilannetta näin:

”Kun on ne niin kauniit periaatteet että käydään vähän tutustumassa aina ja. No emmä tiiä oltaisko koettu mitenkään välttämättä ja näin mutta siis siihen oli varauduttu ja lapsen kanssa puhuttu että niin sitten päiväkodista tulee joku tääti täällä käymään katsomas kotii ja se vähän ihmetteli et eiks tuukaan ketään.”

Dialogisuuden periaate kasvatuskumppanuudessa nousi esille myös varhaiskasvatuskeskusteluissa sekä arjen kohtaamisissa. Kasvatuskeskusteluissa perheet ovat voineet keskustella yhdessä kasvattajien kanssa lasten asioista niin, että kaikki osapuolet ovat pystyneet tuomaan esille näkemyksiään. Varhaiskasvatuskeskusteluissa dialogisuutta ja muitakin kolmea kasvatuskumppanuuden periaatetta on pyritty vahvistamaan tulkin läsnäololla. Päiväkoti on järjestänyt tulkin jokaiselle perheelle, joka on tulkkaukseen halunnut tai tarvinnut. Tulkin avulla jokainen perheenjäsen on voinut tuoda asioita esille, ja myös kasvattajat ovat voineet keskustella perheiden kanssa asioista pintaa syvällisemmin.

Jokaisella haastatteluun osallistuneella perheellä on ollut varhaiskasvatuskeskustelut, joissa on keskusteltu perusteellisesti lapsen ja perheen asioista. Suurimmalla osalla perheistä keskustelut ovat palvelleet tarpeita ja tarpeellisista asioista, kuten kielen tukemisesta, oli yhdessä keskusteltu. Joidenkin haastateltavien kanssa käydyissä varhaiskasvatuskeskusteluissa selvitettiin perheen kokemuksien mukaan vain yhtä asiaa, vaikka perhe olisi toivonut muistakin asioista puhuttavan. Eräs perhe ei ollut saanut varhaiskasvatuskeskustelusta kirjattua dokumenttia, vaikka se tulisi saada, jotta dialogisuus vielä varmennetaan molemmin puoleisella suostumuksella dokumentin sisällöstä. Pieni osa haastattelemistani vanhemmista ei varsinaisesti kokenut kasvatuksen olevan yhtenäistä ja dialogista. He kokivat, että kasvatuskumppanuuden dialogisuus ja yhteistyö on alkanut muodostua vasta nyt, vaikka perhe on ollut päiväkodin asiakkaana jo pitkään. Pieni osa haastateltavista koki kasvatuskumppanuuden olevan ”päiväkodissa heidän tavoilla ja kotona meidän tavoilla”-tyylistä eli varsinaista dialogisuutta ei perheen ja varhaiskasvattajien välillä ollut. Perhe toi asian esiin seuraavasti:

”No ehkä se on niin että päiväkodis ne hoitelee sen niinku päiväkodissa ja kotona niinku kotona hoidetaan, että emmä nyt tiedä onko se kauheesti yhteistyötä.”

Dialogisuudesta esiin nousi myös Tenavanetti, jota haastattemieni perheiden päiväkodeissa käytetään. Perheen mielipiteissä Tenavanettiä kohtaan oli eroavaisuuksia. Osa vanhemmista piti sitä hyödyllisenä ja sitä käytettiin, kun osa taas ei pitänyt sen käytöstä eikä tuntenut sen olevan hyvää kanssakäymistä henkilökunnan kanssa. Missään perheessä Tenavanetti ei kuitenkaan vähentänyt arjen kohtaamisen tai kasvatuskumppanuuden merkitystä eikä toteutumista. Tutkimukseni perusteella vuorovaikutus henkilökunnan ja perheiden välillä oli jokaisen perheen kanssa ystävällistä sekä asiallista.

10.4 Kasvatuskumppanuuden kehittäminen

Haastatteluissani yksi näkökulma oli kasvatuskumppanuuden kehittäminen. Tutkin, oliko vanhempien mielestä kasvatuskumppanuudessa kehitettävää ja jos oli, miten sitä voitaisiin kehittää. Suurin osa kehittämisehdotuksista, joita haastattelussa tuli esille, liittyi monikulttuurisuuteen. Perheet toivoivat lisää kulttuurien välistä vuorovaikutusta. He toivoivat erilaisia kulttuuri-iltoja, joissa kaikki oppisivat kaikilta. Monikulttuuriset perheet ja erityisesti maahanmuuttajaperheet kuulisivat suomalaisista tavoista ja vastavuoroisesti saisivat esitellä omaa kulttuuriaan kaikille muille. Perheet toivoivat kulttuurien kohtaamista niin oppimisen kuin mielenkiinnonkin vuoksi. Osa vanhemmista ei tiennyt suomalaisista tavoista, ja siksi he toivoivat kulttuuri-iltojen tyyppisiä kohtaamisia. Osa halusi tuoda omaa kulttuuriaan enemmän esille muille ja ajatteli sen laajentavan myös toisten kulttuuritietoisuutta ja rikastuttavan elämää. Perheet toivoivat päiväkodin henkilökunnan osoittavan kiinnostusta heidän kulttuuriaan kohtaan, mikä nousi haastatteluissa esiin seuraavissa kommentteissa:

”Ja sit kyl mä ite jos sielt ois tullu joku vinkki et he on päättänyt ottaa kulttuuria huomioon esim. teemapäivän merkeissä, niin tietenkin mä oisin aktiivisesti mukana et se ois kauheen mukavaa.”

”Mun mielestä sitä vois, et tuodaa kaikkien kulttuureita koko ajan esille ja just kaikenlaisilla teemajutuilla et opeteltiin toisten maisten lippuja tai et ruokia ja et sit ehkä jopa maistellaaki jotain ja semmosta.”

Esiin nousi myös idea reissuvihkosta, jonka välityksellä voitaisiin käydä sellaisia asioita läpi, joita perhe ei esimerkiksi halua kulttuurisista tai muista syistä käsitellä muiden nähden. Tällaisia esimerkkejä olivat muun muassa puhtaiden alusvaatteiden (vaihtovaatteina) tuonti päiväkodille. Perhe toi asian esiin seuraavanlaisesti:

”Että reissuvihkossa vois lukee esim. et voisi tuoda pikkuhousuja et emmä tiedä ehkä eri kulttuureis ni silleen et siin tulee et joku märkii vaippoja tai et kaikki näkee et pikkarit tai tämmöstä, ni sit jos halua vähän siistemmin ni sit sen vois tälleen just reissarina että ja olla siin lokerossa joku lappu että asia on reissuvihkossa.”

Haastatteluissa nousi esiin näkökulma uusien illasta. Vanhempien mielestä tämä auttaisi uusia perheitä tutustumaan niin ympäristöön kuin toisiinsakin rauhassa ja antaisi näin paremmin käsityksen siitä, missä heidän lapsensa päivänsä viettävät. Vanhemmat toivoivat myös enemmän yhteisiä tapahtumia päiväkodin henkilökunnan sekä kaikkien perheiden kesken. Yksi perhe antoi esimerkkinä urheilupäivän, jolloin kaikki lapset ja aikuiset voisivat kilpailla leikkimielisesti. Näin he viettäisivät aikaa yhdessä ja lapset oppisivat erilaisia kilpailulajeja sekä pelaamista ja voittamista ja häviämistä ylipäänsä.

Kasvatuskumppanuuteen toivottiin enemmän monikulttuurisen kasvatuksen näkökulmia. Eräs konkreettinen ehdotus kulttuuritietoisuuden lisäämistä kohtaan oli ehdotus syntymäpäivälaulun laulamisesta lapselle suomen kielen lisäksi hänen toisella kielellään. Perhe voisi opettaa toisia lapsia ja kasvattajia, ja näin kaikki oppisivat paitsi uuden laulun ja toista kieltä, myös tuntemaan ryhmän lapsen kulttuuritaustaa. Tämä yhteistyö perheiden ja kasvattajien välillä lisäisi myös kasvatuskumppanuussuhteen syvenemistä ja osoittaisi kulttuurin kunnioittamista. Perhe nosti asian esiin näin:

”Jos on vaikka mejän lapsella synttärät tai jollain muulla lapsella synttärät niin esimerkiks tää syntymäpäivälaulu on meidän toisella kielellä tosi helppo, ni miks ei sit esim. sitä kysytä meiltä et miten se menee, ja sit et kaikki oppis et sehän ois vaan rikkautta et vaikka mejän ja muitten kielellä.”

11 Tutkimustulosten yhteenveto

Ennen kuin toteutin haastatteluita perheiden kanssa, olin pohtinut, mitä perheet voisivat mahdollisesti kertoa kasvatuskumppanuussuhteestaan. Minulla oli muutamia olettamuksia eli hypoteeseja siitä, mitä tutkimustulokset voisivat tuoda esille. Hypoteesini perustuivat omiin harjoittelu- ja työkokemuksiini varhaiskasvatusalalla. Osa tutkimustuloksista vastasi hypoteesejani, mutta tutkimus toi esiin myös paljon uutta tietoa monikulttuuristen perheiden kasvatuskumppanuuden kokemuksista.

Tutkimuksessani nousi esille muutamia haasteita kulttuurisissa kohtaamisissa, mutta suurimmaksi osaksi perheet kokivat luottamuksen, kuulemisen, kunnioituksen sekä dialogisuuden

toteutuvan hyvin myös monikulttuurisissa tilanteissa. Perheet ja lapset voivat tutkimukseni mukaan hyvin päivähoitopaikoissaan, ja yhteistyö kasvattajien kanssa on hyvää.

Kaikki neljä kasvatuskumppanuuden periaatetta kietoutuivat vahvasti yhteen. Kasvatuskumppanuuden kokemukset pitivät sisällään kokemuksia neljän periaatteen toteutumisesta. Perheiden kokemukset periaatteiden toteutumisesta tulivat esille aloituksen ja päivähoidon arjen kokemuksista. Teemahaastattelulla tutkimus sai paljon kattavaa sisältöä kokonaisuudessaan.

Luottamusta kasvatuskumppanuussuhteeseen perheiden mukaan toi lapsen hyvinvointi varhaiskasvatuksessa. Kasvattajien ammattitaito kasvatti myös perheiden luottamusta päivähoitoa kohtaan. Kasvattajien ammattitaidosta kertoi muun muassa heidän taitonsa pitää ryhmät koossa sekä ammattitaito kommunikoida perheiden kanssa selkeän suomen kielen lisäksi englannin kielellä. Kaskelan ja Kekkosen (2006, 45-46) mukaan varhaiskasvatuksen kumppanuussuhteen syventymiseen kuuluvat myös muun muassa kasvatuskeskustelut, joissa sovitaan esimerkiksi erilaisista lasta koskevista asioista. Luottamusta kasvattavana tekijänä oli myös perheiden mukaan sovittujen sopimusten kuten varhaiskasvatussuunnitelman noudattaminen sekä sen ansiosta jatkuvuus. Perheet ja päivähoito sopivat erilaisia asioita muun muassa lapsen kasvun ja kehityksen seuraamisesta ja huomasivat ajan mittaan kasvattajien aidosti kiinnittävän niihin huomiota. Perheet jättivät lapsensa mielellään ja turvallisin mielin päivähoitopaikkaan, mikä kertoo myös luottamuksesta. Kuuleminen ja kunnioitus, jota päivähoidon henkilökunta osoitti perheitä ja heidän kulttuuriaan kohtaan lisäksi, myös luottamusta.

Kuuleminen ja kunnioitus kulkivat pitkälti käsi kädessä tuloksia tutkiessani. Kunnioittamisen toteutumista voivat haastaa kumppanuussuhteen suuret arvomaailman eroavaisuudet (Kaskela & Kekkonen 2006, 34). Arvomaailman eroavaisuutta voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kumppanuussuhteen osapuolten kulttuurit eroavat toisistaan. Kuitenkin tutkimuksessani kulttuureita kunnioitettiin puolin ja toisin ja suurimmaksi osaksi perheiden kulttuuriin pohjautuvia toivomuksia kuultiin ja kunnioitettiin päivähoitossa esimerkiksi tarjoamalla lapselle vaihtoehtoisia ruoka-aineita kulttuuriin kelpaamattomiksi määriteltyjen ruoka-aineiden sijaan. Kiinnostuksen ja ymmärryksen osoittaminen ovat myös tärkeitä merkkejä kunnioittavasta lähestymisestä (Kaskela & Kekkonen 2006, 34). Kasvattajat osoittivat kiinnostusta perheiden kulttuureita kohtaan, mutta osa perheistä jäi toivomaan vielä aloitteellista lisäkiinnostuksen osoitusta varhaiskasvattajilta. Perheiden toivomuksia yhteydenpitokielen suhteen kuultiin ja kunnioitettiin muun muassa tukemalla vanhempien keskustelutaitoa suomen kielellä.

Kuuleminen ja kunnioitus olivat suurimmilta osin erittäin hyvää, mutta tuloksista nousi esiin myös hieman niiden puutetta. Vanhemmilla oli toiveita esimerkiksi kristillisestä kasvatuksesta, kuten kirkossa käynnistä, joita ei varsinaisesti kuultu. Vanhempien mukaan tämä ei vaikuttanut neljän periaatteen toteutumiseen, mutta silloin kun perheellä on muun muassa kulttuu-

riin ja uskontoon liittyviä toiveita, tulee niitä kuulla ja kunnioittaa erityisen sensitiivisesti ja toteuttaen niitä niissä määrin, kun hoitopaikassa on mahdollista. Joidenkin perheiden lapsille olikin järjestetty vaihtoehtoista toimintaa kirkkovierailuiden ajaksi.

Kuulemista ja kunnioitusta sekä luottamusta osoittivat kasvatushenkilökunnan aika päivittäisiä kohtaamisia kohtaan. Päivittäiset tuonti- ja hakutilanteet ovat se paikka, jossa arjessa varhaiskasvattajat osoittavat kiinnostusta perhettä kohtaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44-45). Perheet kokivat olevansa aina tervetulleita päivähoitoon. He kokivat kasvattajilla olevan aikaa joka päivä vaihtaa kuulumisia tuonti- ja hakutilanteissa. Tuonti- ja hakutilanteet olivat myös dialogisia, kuten muukin arjen kohtaaminen.

Dialogisuus eli vastavuoroinen kommunikointi oli suurimmilta osin hyvää. Suurin osa perheistä koki voivansa puhua kasvattajien kanssa asiasta kuin asiasta ja tulleensa aina kuulluksi ja ymmärretyksi. Osa haastateltavista koki vastavuoroisuuden olevan osittain vähäistä. Päivähoitossa toimittiin päivähoidon tavoin ja kotona perheen omin tavoin. Osa haastateltavista koki voivansa puhua tärkeistä asioista kasvattajien kanssa, mutta esimerkiksi ristiriidan esiintyessä valitsi olla puhumatta asiasta, koska ajatteli kasvattajien olevan asian ammattilaisia. Dialogisuudessa tärkeää on juuri tasa-arvoisuus, jolloin kummankaan osapuolen tiedot tai taidot eivät ole toista arvokkaampia. Vastavuoroisessa kommunikoinnissa ilmapiiriin tulisi olla niin turvallinen, että jokainen osapuoli pystyy kertomaan näkemyksensä ja heidän tulisi yhteisvoimin löytää kaikkia vähintään osittain miellyttävät ratkaisut. Kasvatuskumppanuus on nimensä mukaan yhteistyötä, jossa jokaisella osapuolella on yhtä merkittävä osuus. (Kaskela & Kekkonen 2006, 38.)

Positiiviseksi yllätyksekseni perheiltä tuli paljon ideoita monikulttuurisen kasvatuksen ja kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi. Haastateltavat muun muassa toivat esiin kulttuurien sensitiivisyyden eroja. Myös Rönkkö ja Rytönen (2010, 154) mainitsevat sensitiivisyyden merkityksestä varhaiskasvattajien osoittaessa kulttuurista kompetenssiaan ja ymmärrystään toista kulttuuria kohtaan. Joissakin kulttuureissa esimerkiksi intiimit asiat voivat olla niin arkoja ja henkilökohtaisia, että niiden esiin tuominen voi haitata neljän periaatteen toteutumista. Esimerkiksi puhtaiden alus- ja vaihtovaatteiden tuominen päiväkotiin ilmoitetaan usein valmiilla lapulla, joka kiinnitetään kaikkien näkyville kyseessä olevan lapsen lokeroon. Kumppanuuden syvenemistä ja paranemista ajatellen esimerkiksi reissuvihot voisivat olla kunnioittava ja luottamusta vahvistava ratkaisu. Perhe voisi kommunikoida turvallisesti vain kasvattajien kanssa niistä asioista, joiden ei koe kuuluvan millään lailla ulkopuolisille.

Kasvattajien omilla asenteilla ja kiinnostuksella kulttuureita kohtaan on suuri merkitys laadukasta kumppanuutta rakennettaessa. Kasvattajat voivat asenteillaan viestittää perheilleen kiinnostusta ja haluaan oppia kulttuureista. (Kanniainen 2010, 31-32.) Perheet toivat esille

myös tarvetta ja kiinnostusta erilaisia kulttuurisia tapahtumia kohtaan, joissa jokainen voisi esitellä kulttuuriaan ja näin tutustua myös muihin päiväkodin perheisiin ja kasvattajiin. Kulttuuritapahtumien luominen esimerkiksi yhdessä perheiden kanssa osoittaisi mielenkiintoa perheiden kulttuuria kohtaan sekä yhteisöllisyyden tunteen lisäämistä. Kulttuuritapahtumat lisäsivät myös dialogisuutta ja osallisuutta kaikkien niihin osallistuvien perheiden ja kasvattajien kesken. Osallisuuden lisääminen edistäisi ja tukisi perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia (Osallisuuden edistäminen 2014), ja kulttuuritapahtumat toimisivat paikkana varhaiskasvattajille lisätä perheiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Perheet oppisivat suomalaisia tapoja ja kasvattajat saivat tietoa ja ymmärrystä perheiden kulttuureista ja tavoista. Mielenkiinnon osoittaminen perheiden kulttuureita kohtaan luontevin keinoin edistäisi myös kasvatuskumppanuutta. Kulttuuritapahtumien ja mielenkiinnon osoittamisen perheiden kulttuureita kohtaan tulisi kuitenkin olla luontevaa, sensitiivistä sekä kunnioittavaa, kuulevaa ja dialogista ja mikä tärkeintä, vapaaehtoista, jotta jokaiselle perheelle ja kasvattajalle jäisi siitä positiivinen ja hyvä mieli.

12 Pohdinta

Mielestäni oli hienoa, että Järvenpään kaupungilla oli tarvetta ja mielenkiintoa työlleni. Olen henkilökohtaisesti ollut erittäin kiinnostunut monikulttuurisuuteen liittyvistä asioista. Tulevaisuudessa uskon monikulttuurisuuden lisääntyvän, minkä vuoksi on tärkeää myös varhaiskasvatusalalla kiinnittää huomiota näkökulmiin, joita monikulttuurisuus tuo tullessaan. Olen tyytyväinen ja iloinen, että vanhemmat halusivat osallistua haastatteluihin, jotta tutkimukseni tavoitteet tulivat täytetyksi. Sain kattavasti näkemyksiä ja kokemuksia eri kulttuuritaustaisilta vanhemmilta, ja näin varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuutta voidaan toivottavasti tulevaisuudessa kehittää. Toivon myös itse tulevaisuudessa ammattivarhaiskasvattajana pystyväni kuulemaan ja toteuttamaan erilaisia monikulttuurista kasvatusta edistäviä toimia ja ajatuksia, jotka vahvistavat ammattikasvattajan ja vanhempien sekä lapsen välistä kasvatuskumppanuussuhdetta.

Haastattelujani edelsi tiedote tutkimuksesta ja haastattelusuostumustiedote, jonka perusteella otin yhteyttä haastatteluun osallistuviin vanhempiin. Tein päiväkotien kanssa yhteistyötä, joka mahdollisti sen, että vanhemmat saivat tiedotteet suoraan lastensa lokeroista haku- tai tuontitilanteessa. Tiedote palautettiin päiväkodille, jotta vanhemmille tuli mahdollisimman vähän vaivaa. Ennen haastatteluja olin myös tehnyt harjoittelun toisessa näistä kahdesta päiväkodista, jonka vanhemmille haastattelu toteutettiin. Tämä vaikutti mielestäni positiivisesti ainakin yhteen haastatteluun, sillä olin voinut tutustua vanhempaan jo etukäteen, ja näin ollen haastattelu sujui rennosti ja luontevasti. Harjoittelu helpotti myös yhteistyötä päiväkotien henkilökunnan ja johtajan kanssa. Aikaa työni haastatteluvaiheeseen, sekä edeltä-

vään työhön että haastatteluihin oli riittävästi, joten koen saaneeni kaiken mahdollisen työstäni irti.

Rauhallisesta ja pitkäjänteisestä työstä johtuen minulla oli mahdollisuus pohtia tarkkaan aiheita, joita haastattelussa käsitelimme. Aiheet pohjautuivat teorian tietoon, ja sen pohjalta sain katetuksi haastateltavat aiheet niin, että työni tutkimuskysymykset tulivat käsitellyiksi. Teemahaastattelu menetelmänä antoi myös paljon uusia näkökulmia, kun haastateltavat saivat rauhassa ja vapaasti kertoa omista kokemuksistaan. Jokaisen haastattelun alussa kerroin anonymiteetistä, eli kenenkään haastateltavan henkilöllisyys ei paljastu tutkimustuloksista. Tutkimustulokset on käsitelty yleisellä tasolla nostaen esimerkkejä haastatteluista, jotka perustelevat tutkimustuloksia.

Haastatteluiden aikana ja niitä litteroidessani sekä teemoitellessani huomasin entistä korostummin, kuinka kaikki neljä kasvatuskumppanuuden periaatetta kietoutuvat tiukasti yhteen. Kasvatuskumppanuussuhde on kokonaisuus, joka koostuu pienistä mutta sitäkin tärkeämmistä yksityiskohdista. Laadukkaan kumppanuussuhteen kannalta on erittäin tärkeää, että jokainen yksityiskohta tulee otetuksi huomioon eikä mikään neljästä periaatteesta jää puuttumaan. Merkittävänä linjana yksittäinen asia, joka tuli melkein jokaisessa haastattelussa esiin, oli lapsen hyvinvointi kumppanuussuhteen mittarina. Kun lapsi voi varhaiskasvatuspaikassaan hyvin, olivat myös vanhemmat tyytyväisiä paikkaan sekä kasvatuskumppanuussuhteeseen. Tulevana ammattilaisena oli ilo kuulla myös, että vanhemmat kokivat voivansa kertoa asioistaan päivähoiton henkilökunnalle etenkin, kun asia oli lapsen kannalta tärkeää.

Tutkimustulokset antoivat kattavasti tietoa ja koen, että sain työssäni sen, mitä tutkinkin. Tutkimus ei jäänyt mielestäni vain pintaraapaisuksi, vaan tavoitteiden mukaisesti sain monikulttuurisen kasvatuskumppanuussuhteen kokemusten lisäksi tietoa kehittämismahdollisuuksista. Tulevaisuudessa kuitenkin tutkimusta voisi mielestäni kehittää kohdentamalla se laajemmalle alueelle eli useampaan päiväkotiin. Näin entistäkin useampi monikulttuurinen perhe saisi mahdollisuuden halutessaan kertoa kokemuksistaan ja osallistua monikulttuurisen kasvatuksen ja kasvatuskumppanuuden kehittämiseen. Toivon tutkimuksen palvelevan paitsi minua, kasvattajia, haastateltavia sekä Järvenpään kaupunkia, myös kaikkia sen lukevia, ja haastavan pohtimaan, millaisena päivähoito koetaan ja miten monikulttuurista kasvatuskumppanuussuhdetta voidaan syventää.

Luotettavuuden kannalta tämä laadullinen tutkimus on mielestäni luotettava. Tutkimukseen osallistui useampi vanhempi, jolloin näkökulma on usealta haastateltavalta. Kuitenkin osallistujien määrä oli realistinen, jotta sain käsiteltäviä aineiston kattavasti ja tarkasti. Haastateltavat tiesivät etukäteen, mitä haastattelussa käsitellään, ja he saivat päättää haastatteluajan kohdan ja -paikan itselleen sopivaksi. Olin myös etukäteen kertonut, että haastattelu voidaan

tehdä englannin ja suomen kielillä. Tällä varmistimme, että meillä oli molemminpuolinen yhteisymmärrys puhuttavasta asiasta. Missään haastattelussa ei ollut tarvetta tulkille, sillä jokainen haastateltava ymmärsi ja puhui suomen tai englannin kieltä. Luotettavuuteen liittyy tietysti myös aina tilanne, jossa haastateltavat ovat. Jännitys, epämukava olo tai esimerkiksi juuri tapahtuneet ikävät tai positiiviset asiat voivat vaikuttaa haastattelujen sisältöön. Kuitenkin, kun tutkimuksessa oli kyse nimenomaan subjektiivisista kokemuksista, kaikki viestintä on arvokasta ja luotettavaa, koska ihminen kertoo omista tuntemuksistaan ja mielipiteistään.

Kukaan haastateltavista ei kokenut tulleen huonosti kohdelluksi kulttuuritaustansa vuoksi, mutta silti heillä oli ehdotuksia, miten yleisellä tasolla monikulttuurista kumppanuussuhdetta voitaisiin vielä kehittää. Tulevana ammattilaisena aion kiinnittää huomiota ja työni ohella tarkkailla enemmän sitä, miten monikulttuurista kasvatusta voidaan lisätä luonnollisesti normaaliin arkeen. Mitään ei voi, eikä mielestäni kannatakaan muuttaa kertaheitolla, mutta on tärkeää osoittaa kuulemistä ja kunnioitusta vanhempien mielipiteitä kohtaan. Pienin elein hyvät monikulttuurisen kasvatuskumppanuussuhteen kunnioittamisen osoitukset rikastuttavat mielestäni niin vanhempien, lasten kuin kasvatushenkilökunnan arkea ja elämää sekä syventävät kasvatuskumppanuussuhdetta monikulttuuristen perheiden kanssa.

Lähteet

Painetut lähteet

Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. 2013. Olemme muuttaneet - ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry.

Dervin, F. & Keihäs, L. 2013. Johdanto uuteen kulttuurienväliseen viestintään ja kasvatukseen. Helsinki: Suomen kasvatustieteellinen seura.

Halme, K. & Vataja A. 2011. Monikulttuurinen varhaiskasvatus ja esiopetus. Helsinki: Tammi.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Gummerus.

Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010.

Lapsen vasu - prosessin käytännöt Järvenpäässä. 2013. Järvenpää. Tiedote. Viitattu 28.11.2013.

Rönkkö, L. & Rytönen, T. 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro.

Saamen kielilaki 1086/2003.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Stakes. Helsinki: Gummerus.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21.

Heikinheimo, K. Luento työiltä 30.1.2014 Järvenpää.

Sähköiset lähteet

Kahden kulttuurin perheille. 2014. Vinkkejä kahden kulttuurin lapsen tukemiseen päivähoitosa. DUO. Viitattu 22.8.2014. <http://www.duoduo.fi/kirjasto/vinkej-kahden-kulttuurin-lapsen-tukemiseen-pivhoidossa>

Kanniainen, M-R. 2010. Kulttuurikompetenssista kulttuurien väliseen kompetenssiin ja yksilöiden kohtaamisiin. Teoksessa Bartis, I. Maahanmuuttajataustaisten ohjaus koulutuksessa ja työelämässä. Viitattu 22.9.2014. <http://blogs.helsinki.fi/koulutuksesta-tyoelamaan/files/2010/11/Maahanmuuttajataustaisen-ohjaus-koulutuksessa-ja-tyoelamassa-Palmenian-julkaisu-20101.pdf>

Kekkonen, M. 2013. Kasvun kumppanit. Kasvatuskumppanuus - menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Viitattu 18.11.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus

Osallisuuden edistäminen. 2014. Sosiaali- ja terveysministeriö. Viitattu 22.8.2014. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kaventaja-fi/eriarvoisuus/vahemmistot/maahanmuuttajat/keinoja

Pernaa, M. 2014. Monikulttuurisuus on arkea varhaiskasvatuksessa. Viitattu 22.8.2014. <http://www.tesso.fi/artikkeli/monikulttuurisuus-arkea-varhaiskasvatuksessa>

Saaranen-Kauppinen & Puusniekka. 2014. KvaliMOTV. Koodaus. Viitattu 23.8.2014.
www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_2_2.html

Suurimmat vieraskieliset ryhmät 1993, 2003 ja 2013. 2013. Tilastokeskus. Viitattu 23.8.2014.
http://www.stat.fi/til/vaerak/2013/vaerak_2013_2014-03-21_kuv_002_fi.html

Taulukot

Taulukko 1: Suurimmat vieraskieliset ryhmät 1993, 2003 ja 2013	8
--	---

Liitteet

Liite 1 Tutkimuslupa.....	48
Liite 2 Saatekirje vanhemmille	49
Liite 3 Haastattelurunko	51

Liite 1 Tutkimuslupa



JÄRVENPÄÄN KAUPUNKI
Lasten ja nuorten palvelualue
Varhaiskasvatustaluiden avainalue

PÄÄTÖS
17.12.2013 § 18

LANU 2234/2013
Kaava U.13.00

Varhaiskasvatusjohtaja

Asia	Tutkimuslupa / Hannah Hamani
Selostus asiasta	<p>Laurea - ammattikorkeakoulussa opiskeleva Hannah Hamani anoo tutkimuslupaa opinnäytetyötä varten.</p> <p>Opinnäytetyön aiheena on monikulttuuristen perheiden kokemukset kasvatuskumppanuudesta dialogin, kuulemisen, kunnioituksen ja luottamuksen toteutumisen osalta.</p> <p>Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa vanhempien subjektiivisia kokemuksia kasvatuskumppanuuden neljän periaatteen toteutumisesta.</p> <p>Tutkimusaineisto kerätään Järvenpään kaupungin päiväkodeissa haastattelemalla vanhempia teema haastattelumenetelmällä</p> <p>Tutkimussuunnitelma on liitteenä.</p>
Päätös ja sen perustelut	<p>Myönän tutkimusluvan Laurea - ammattikorkeakoulussa opiskelevalle Hannah Hamanille monikulttuuristen perheiden kasvatuskumppanuutta koskevia kokemuksia käsittelevää opinnäytetyötä varten selostuksen mukaisesti.</p> <p>Opinnäytetyön valmistuttua Hannah Hamani toimittaa tulokset käytettäväksi Järvenpään kaupungin varhaiskasvatuksen kehittämistyössä.</p> <p>Varhaiskasvatusjohtaja: Reino Taurovaara</p>
Muutoksenhaku	<p>Päätöksen tyytymättömän voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen).</p> <p>Oikaisuvaatimus tulee tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksiantoajasta. Aikatauluun</p>

Liite 2 Saatekirje vanhemmille

Hyvät vanhemmat!

Kasvatuskumppanuus (perheen ja kasvattajan yhteistyö) on erittäin tärkeää lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi ja tukemiseksi. Kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan on tärkeää, että perhe tulee kuulluksi ja kunnioitetuksi päivähoidon taholta. Dialogisuus sekä luottamus ovat avainasemassa laadukkaassa kasvatuskumppanuudessa.

Olen sosionomi opiskelija Hyvinkään Laurea-ammattikorkeakoulusta. Teen Järvenpään kaupungille opinnäytetyötä aiheesta ”monikulttuuristen perheiden kokemukset kasvatuskumppanuuden toteutumisesta päivähoiton aloituksessa ja arjessa”, sillä Järvenpään kaupunki haluaa kehittää varhaiskasvatustaan. Työssäni tulen haastattelemaan muutamaa perhettä. Haastattelu toteutetaan perheiden kanssa, joissa puhutaan ainoastaan muuta kieltä kuin suomi, tai suomenkielen lisäksi jotakin muuta kieltä. Työn tarkoituksena olisi kuulla Teidän kokemuksianne ja näkemyksiänne siitä, kuinka kasvatuskumppanuuden periaatteet; kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogisuus ovat toteutuneet päivähoiton alussa sekä arjen kohtaamisissa.

Haastatteluun voi osallistua toinen tai molemmat lapsen vanhemmista. Haastattelupaikan voimme sopia yhdessä, teille parhaaksi kokemassanne paikassa toteutuvaksi. Haastattelussa Te pysytte nimettömänä ja tuon tulokset työssäni esiin yleisesti, joten ketään ei työstä pysty tunnistamaan. Minua koskee salassapitovelvollisuus. Opinnäytetyöni tulee Laurea-ammattikorkeakoulu Hyvinkään sekä Järvenpään kaupungin käyttöön. Haastattelut tehdään maaliskuu-toukokuussa.

Toivon, että voisitte osallistua haastatteluun ja kertoa tärkeän mielipiteenne kasvatuskumppanuuden toteutumisesta. Olkaa hyvä ja täyttäkää alla oleva kohta, jotta voimme sopia haastatteluajankohdan. Vastauksen voi jättää päiväkodin ryhmänne kasvattajalle viimeistään 21.2.2014. Kiitos!

Vastaan mielelläni kysymyksiinne!

Yhteistyöterveisin, Hannah Hamani, Laurea-ammattikorkeakoulu, Hyvinkää
hannah.hamani@laurea.fi

Osallistun Hannah Hamanin opinnäytetyön haastatteluun []

En osallistu haastatteluun []

Nimi ja puhelinnumero haastatteluajan sopimiseen

Dear Parents,

Partnership between the kindergarten educators and parents is very important to a child's well-being. To create a good partnership, it is really important to hear and respect one another. Trust and dialogue are also very important things in a good partnership.

I am a student in Laurea university of applied sciences, Hyvinkää. I study social services and I will graduate as to a Bachelor of Social Services with the eligibility to work as a kindergarten teacher. I'm doing my thesis for Järvenpää's city and the subject for that is to find out what kinds of experiences do multicultural families have about the partnership between themselves and the kindergarten educators. What kind of partnership it is and how do the partnerships' four basic values; hearing, respect, trust and dialogue come true from multicultural families' point of view. Hopefully this thesis will help Järvenpää's city to develop its early childhood education. I will interview a few parents of multicultural families whose language is some other language besides Finnish language or only some other language than Finnish language.

The interview is anonymous and the results and your opinions will be in a general level in the thesis, so no-one will be reconciled from the interview. The thesis will become in the use of Laurea University of Applied Sciences and city of Järvenpää. Either both parents or one parent can take part of the interview. The interview can be organized in any place that is best for the parents. The interview will happen between March and May, 2014.

I hope you'd like to participate it. Please fill in the part below, so that we can find the right time for all of us to have the interview. You can leave the part below to any educator from your daycare group anytime till 21st of February, 2014. Thank you!

If you have any questions in your mind, please feel free to contact me!

Best regards, Hannah Hamani, Laurea University of Applied Sciences, Hyvinkää
hannah.hamani@laurea.fi

I would like to take part of the interview []

I won't take part of the interview []

Name and phone number, so we can arrange the interview _____.

Liite 3 Haastattelurunko

Yleisesti taustasta ja kasvatuskumppanuuden periaatteista

- Perheen kulttuurit
- Kuinka kauan ollut Järvenpäässä päiväkodissa?
- Mitä ymmärtää käsitteestä kasvatuskumppanuus? Onko kasvattaminen yhteistyötä? Kuinka se ilmenee? Miten siitä on pk:ssa puhuttu?
- Kuinka he tulivat ko. pk:n asiakkaiksi?
- Keitä oli paikalla aloituskeskustelussa? Kenen toive se oli?
- Kerrottiinko päiväkodin arjesta etukäteen? Vastattiinko perheen kysymyksiin ymmärrettävästi?

Päiväkodin kasvattajan vierailu perheessä

- kuultiinko perheen toiveita tutustumispaikasta; sovittiinko paikka yhdessä?
- Miten kasvattaja toi päiväkotiin liittyviä asioita esille, kertoiko vierailun tarkoituksesta?

Perheen tutustuminen päivähoiton arkeen

- Milloin ensimmäinen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelu (vasu) pidettiin? (Onko enemmänkin jo pidetty?) Kasvatuskeskustelua koskien vanhempien kuu-
luu saada lappu, jossa kehoitetaan miettimään tiettyjä aiheita keskustelua var-
ten, saivatko vanhemmat tätä? Millä kielellä?
- Oliko ”vastuututustuttaja” sama, kuin tutustumiskäynnillä ollut kasvattaja? Mi-
tä se herätti vanhemmissa?

Arjen kohtaaminen

- onko perheellä ja kasvattajilla aikaa kohdata arjessa, kuinka se näyttäytyy?
- Asioista tiedottaminen; suullinen, kuvallinen?
- -Saiko lapsi pk:n arkeen, jotain perhettään tai kotiaan muistuttavaa esinet-
tä/kuvaa? Oliko sille tarvetta? Tarjottiinko siihen mahdollisuutta?
- -Onko lapsella omahoitajaa? Onko se perheen mielestä hyvä asia? Kuinka perhe
ymmärtää omahoitaja-käytännön? Kuinka omahoitaja poikkeaa muista hoitajis-
ta?
- -Asioista tiedottaminen
- -Päiväkodista välittyvä yleinen ilmapiiri

Dialogisuus ja kuuleminen

- Oliko perheellä erityisiä toiveita lapsen päivähoitoon liittyvistä asioista, jotka
he ovat tuoneet ilmi aloituskeskustelussa, vasussa tai arjessa? Miten kasvattajat
ovat ne huomioineet ja vastaanottaneet?
- Miten lapsen päivästä puhutaan vanhemmille? Mitä se vanhemmille merkitsee?
- Kuullaanko vanhempaa arjen kohtaamisissa, miten se näyttäytyy?
- Miten perheen toiveita on huomioitu?
- Miten kulttuuriset erot huomioidaan päiväkodissa? (juhlat, ruokailu, siisteys,
intimiteetti, sukupuolikasvatus)
- Onko päiväkodilta tullut joitakin lapsen arkeen liittyviä asioita, joiden tarkoi-
tusta perhe ei ole ymmärtänyt? Miten tällaisessa tilanteessa on toimittu?
- Lapsen yksilöllinen huomiointi? Miten lapsen kehitystä tuetaan?
- Miten perhe kokee saavansa tietoa päiväkodin asioista? Käytetäänkö kuvia tms.
apuna?
- Onko kasvatustutkimuksissa suuria eroavaisuuksia päiväkodin käytäntöihin
verrattuna, minkälaisia? Miten ne on ratkaistu?
- Onko arjen kanssakäynti vastavuoroista, miten ilmenee?
- Osoitetaanko perheen kulttuuria kohtaan kiinnostusta, miten se ilmenee?

Kunnioitus

- Miten perhe vastaanotettiin?
- Miten lapsi ja perhe kohdataan tuonti- ja hakutilanteissa?
- Jos perheellä on ollut toiveita (ruokailut, juhlat, yksityisyys yms), miten ne huomioidaan?
- Huomaavatko eroja suomalaisten perheiden ja muualta tulleiden perheiden kohtelussa? Millaisia?
- Tunteeko perhe olonsa tervetulleeksi päiväkotiin joka päivä? Miten se ilmenee?

Luottamus

- Millaisissa asioissa luottamus tai sen puute ilmenevät?
- Voiko kasvattajille puhua vapaasti?
- Miten lapsen päivästä kerrotaan (negatiivinen/positiivinen/ratkaisukeskeinen sävy)?
- Pitävätkö sopimukset, joita on tehty (vasu, yms)?
- Sovittiinko aloituskeskustelussa/vasukeskustelussa lapsen kehityksen kannalta tärkeitä asioita, onko niiden kehittymistä seurattu, onko niille ollut jatkumoa?
- Miten kaikki tämä ilmenee? Lapsen yksilöllisen kehityksen tavoitteet?
- Voiko kaikkien ryhmän kasvattajien kanssa toimia samalla lailla? Osaavatko kaikki kasvattajat kertoa lapsen päivästä?
- Väärinkäsitysten selvittäminen
- Ovatko päiväkodin henkilöt auttaneet jollain muullakin (kuin lapsen varhaiskasvatus) tapaa sopeutumaan Suomeen? (esim. ohjaaminen harrastusten pariin?)

Kehittäminen

- Osallistuvatko perheet päiväkodin yhteisiin juhliin?
- Miten kulttuurien tuntemusta voitaisiin mielestänne lisätä, onko siihen tarvetta?
- Onko vanhemmilla kasvatuskumppanuuden parantamiseksi kehittämisehdotuksia tai näkemyksiä miten yhteistyö olisi parempaa?